

Šesti zvezek „slov. Večernic“ izide mesca julija.

SLOVENSKE
VEČERNICE

za

poduk in kratek čas.

Izdala
družba sv. Mohora.

Peti zvezek.

1-2

SLOVENSKÉ

V E Č E R N I C

1877

podok in kratak čas.

izdala

Knjižnica v. V. G. G. G. G.

Pod svotok

—

Slovenske večernice

za

poduk in kratek čas.

Izdala

družba sv. Mohora.

Peti zvezek.

Z dovoljenjem visokočast. Kerškega knezoškofijstva.

V CELOVCU 1862.

Natisnil Janez Leon.

II C 26 085 k

IN 2030003304

1.

Berač Bogdan.

(V češčini spisal V. Štulc; poslovenil —p—.)

I.

Pred kacimi štiridesetimi leti je bilo v P— kraj pota videti berača, ki so mu sploh le stari Bogdan rekali. Bil je to starec sivoglav, visoke postave in resnega obraza. Sedel je navadno pod koščato lipo pri starodavnem križu ob cesti, ter se v obnaši popolnoma ločil od navadnih beračev. Nihče ni slišal, nihče ni videl, da bi bil stari Bogdan kedaj glasno in nadležno koga vbogaime prosil. Sedé tukaj s odkrito glavo in s ponošeno kapo v roci je mirno čakal, da mu kak usmiljen človek kaj vanjo verže. Za vsak darek se je zahvaljeval s tihim, serčnim: „Bog vam verni.“ Dá, čim manj so mu včasi vergli, tim očitnejše se mu je kazala na obrazu zadovoljnost in veselje. — Na često je bilo videti starega Bogdana, kako nabrane darove med druge siromake delí. Sam za se je le malo potreboval. Voda iz bližnjega studenca in košček kruha mu je bilo dosti. Plašč iz grôbega sukna je imel uže nekoliko let. Višnjevo to ogrinjalo se tako rekoč ni staralo na njem. Ravno tako je bila tudi njegova spodnja obleka, vsa platnena, če ravno vedno čista, le siromaška. Klobuka

ali kape nikoli ni nosil na glavi, ampak vedno le v roci. Naj je uže bril mraz, ali peklo solnce, stari Bogdan nikdar ni pokrival sive glave s klobukom.

Ko se je čudni ta berač pred nekaj leti namestil pod lipo pri križu, bilo mu je okoli 50 let; ali po glavi so se mu že tedaj kodrali dolgi lasje, beli kot sneg. Na plemenitem, visokem čelu bila je videti globoka rana, ki jo je resni sedoglavec skerbno zakrival. Na suhem obrazu je bila poznati nekaka neizrekljiva notranja bolečina. Levo roko je imel na komolcu odsekano. Vse je kazalo na to, da je za mlajših let čudnih zgodeb doživljal. Rana na čelu in levica, na komolcu odsekana, kazale ste na to, da je bil vojšak. Če ga je včasih kdo poprašal za njegovo prejšnje življenje, poterdil je sicer, da je bil vojščak, ali dalje od svojih zgodeb nikdar besedice ni znil.

Borni stan Bogdanov je bil četert ure od ceste poleg loga, ki se je razprostiral ob reki. Bila ti je to neznatna, stara lesena bajta med germovjem. Ponoči je vedno berlela v njej luč. — Beloglavi Bogdan je imel v njej sicer vse čedno in čisto, toda povsod in v vsem je bilo zgoli siromaštvo. Črez prag k njemu ni nihče stopil, le častiti gospod fajmošter svetokriski so včasih zahajali k njemu. Oni so bili edini, ki jim je skrivnostni starček zaupal. Z drugimi ljudmi je Bogdan le malo govoril. Če ga je pa kdo poprašal za nekdanje prigodke iz njegovega življenja, je ali molčal ali pa pohlevno prosil, naj ga ne nadleguje z uprašnji, ki mu ni moč na nje odgovoriti. Če se je pa včasih pripetilo, da se je spustil s kom v pogovor, mōgel je človek pri njem zapaziti nenavadno izobraženost duha, skrito pod beraškim plaščem. Ali to se je kaj redko kedaj prigodilo. Večidel je sedel čudni ta berač pod ljubo svojo lipo pri križu, in je molil sv. roženkranc ali pa ves zbran iz molitvenih bukev. Hrup na cesti ga ni nič motil:

pobožnost njegova je bila priserčna in resnična. Kar je pa najbolj pri nenavadnem starčku v oči padalo, bila je goreča čast, ki jo je na znanje dajal proti zakramentu presvetega Rešnjega Telesa. Mesto P—, akoravno je bilo nekdanj skozi in skozi katoliško, je jelo, ko je prišlo pod vladu luteransko, očitno v sv. veri pešati. Bogati meščani so se ravnali po urednikih in častnikih protestantovske vlade. Razun tega razširjala se je v mestu čedalje bolj razuzdanost in združena ž njo nemarnost v veri, kakor tudi gola nejevera. Nič verovati — zaničevati vero je postajala v resnici zmiram bolj šega, ki se je po svetu širila s Francoskega. Ali stari Bogdan je živel v veri, da bi bil môgel ž njo gore prestavljati, in to véro je pokazoval očitno o vsakej priliki. Vsak dan na vse zgodaj, preden je bila še odperta cerkev pri svetem Križu, bilo ga je videti v veži pred njo na kolenih. V cerkvi je klečal v kotu. Molil je z globoko ponižnostjo in skrušenostjo ter molil ne le z dušo, ampak tudi s pogledom, obličjem in vsakim gibom. Zlasti pri povzdigovanju najsvetejšega zakramenta je dobival celi njegov obraz nenavadno podobo. Oči njegove so bile zamaknjene tukaj v skrivnostno telo Gospodovo, ustnice so mu trepetale, lica bledele, po obrazu se je razprostirala neizrekljiva ofožnost in iz serca so mu po sili uhajali zdihljeji, polni gorečnosti in bolesti. Če je bilo sveto rešnje Telo izpostavljeno, ostajal je stari Bogdan cele ure klečé, v molitvah vtopljen, pred njim. Ako so šli duhovni k bolniku z obhajilom, je pobožni starec vselej korakal za njimi in v hiši pri bolniku molil na pragu, dokler niso duhoven odšli. —

Ta goreča pobožnost čudnega berača mu je pridobila posebno spoštovanje med vernimi. Ali ena reč se je zdela čudna vsem. Starega sivoglavca za celih 10 let ni nihče videl pri mizi Gospodovi. Da bi bil to de-

lal iz mlačnosti ali lénosti, na to se ni moglo nikakor misliti; nasproti se je videlo očitno, da ves koperní za nebeško mano. Kolikorkrat koli so se pobožni ljudje vračali od mize Gospodove, se je kerčil stari Bogdan k zemlji ter jokal, da je solza pobijala solzo. Nihče ni mogel zvedeti ali uganiti vzroka, zakaj se bogaboječi starec ogiblje mize Gospodove. Vse popraševanje je bilo zastonj. Le gospod fajmošter pri svetem Križu, spovednik njegov, so vedeli brez dvombe tudi za ta vzrok.

Cela obnaša Bogdanova se je razno razlagala med ljudmi. Posvetnjaki so se starcu posmehovali ter govorili, da ni prav pri pameti. Verni katoličani pa so se mu čudili ter ga visoko čislali. Nekteri izmed njih bi ga bili radi osvobodili beraške torbe, ter mu ponujajo pribežališče: ali Bogdan se je vselej zahvalil rekoč, da on hoče, da mora — prositi.

II.

Neki večer je sedel stari Bogdan, kakor navadno pod lipo. Solnce je bilo uže zašlo za gore in hladen veterc je pihljal iz temnih oblakov. Starec se vzdigne, poljubi križ in se spusti péš po visocem nasipu na pokopališče, kjer je po svoji navadi vsacega dne molil za verne duše v vicah. Komaj stori kacih sto stopinj po nasipu, pa ga spazijo trije mladi častniki (oficirji), ki so se šli iz mesta sprehajati. „Lejte“, reče eden, „ali ga vidite? Tam-le gre stari Bogdan. To ti je zares nek čuden človek. Pojdimo, pošalimo se malo ž njim!“ — „Poznam ga“, pravi na to pajdaš, berhko zraščen poročnik (lajtnant). „Ta dedec mi je zopern. Ali se ni jeziti, če postane star vojak — svetopetec (tercijalec)? Tak fant ni vreden piškovega oreha.“

Med tem se jim je Bogdan približal.

„Oj, gospod major roženkranskih bojnikov in slavni zmagovavec černih vrat peklenskih!“ zavpije na-nj stotnik. „Kam še tako pozno?“

„E tje“, je djal resno starec, „kamor vsi pridemo : na pokopališče.“

Tacega odgovora se gospodje častniki niso nadjali, in za nekaj časa osupnejo.

„No, tega ti, stari brate, ne bomo branili,“ reče stotnik, „če se ti hoče na zimo tje preseliti. Ali svetoval bi ti, da zameniš svoj roženkranc za kupico dobrega vina. In namest teh sterganih bukvic pod pazho bi se — staremu bojniku spodobile kvarte. Tako si pa kakor stara baba, ki joka in zdihuje nad nami nesrečnimi sini tega sveta.“

„Pustite vendar, dragi gospod, vsakemu, kar ga veseli“ je prosil Bogdan, in hoče mirno svojo pot iti.

„Stoj, postavi se v red — odbijaj napad“ mu veli stotnik kakor kak zapovednik. „Starec, ti v zobe lažeš! Ti nisi bil vojščak, sicer bi ne bil takošna baba!“

„To sem si tudi jaz že davno tako mislil,“ mu je priterjeval tretji gospodiček. „In ta rana na čelu — ta odsekana levica!? — Kdo vé, v kateri kerčmi in pri kakem pretepu je to ulovil.“

„Gospodje! brez zamere,“ odgovori starček. „Vi ste berž ko ne že v marsikaci bitvi hrabro se bojevali: toda tako, kakor jaz vojniškega življenja ne poznate. Jez sem se vojskoval v dveh delih sveta; jaz sem napadal že baterije, ko vas še ni bilo na svetu; jaz sem se bil s sovražniki, kateri ne puščajo pri življenju nikogar, ki vjetim odsekavajo ud za udom — in jih pobite pojedajo.“

„Aj, sram vas bodi, starček! Kako zna starec debelo lagati, da se vse kadi!“ se je smejal poročnik.

„Kako je to, slavni junak Lavdon!“ ga popraša posmehljivo stotnik. „Kaj tu slišim? hlače se mi že tresejo! — E ti dedec, ali bi se ti ne htelo dobrega amerikanskega tobaka? Ta drugači diši, kakor pa kadilo v vaših cerkvah. Naš tobak ne smerdí kakor ta dim od sveč na vaših oltarjih. — In tobakarju je treba pipe ali fajfe. Ozri se, stari Bogdan, pa poglej! Kakošen se ti tukaj smeja angelček! On ti je pač lepši, kakor so vaši angeljčki na oltarju!“

„Za božjo voljo, ne norčujte se, mladi gospod!“ je zavpil Bogdan s krepkim visokim glasom. „Ah spametujte se, dokler je k temu še čas!“

„Aha“, se je smejal stotnik. „Sedaj se začenja pridiga. Le urno na delo, starec, da dobiš za me zaslugó pri Bogu!“ I, pusti ga, naj ide po svojih potih stari pridigar“, se oglasi drugi; „mertvim na britofu naj pridiguje. — Meni je mraz — in neče se mi poslušati.“

„No, sveti Bogdan, tedaj z Bogom!“ veli stotnik. „Pozdravi mi pa kamerade pri sv. Križu, in najemi mi tam stanovanje, ali še le za kacih petdeset let.“

Starčka je serce bolelo, da že sam sebe ni čutil. Pograbi ga sveta jeza ter stopi k samemu stotniku, pa mu reče z globokim prerokovavnim glasom: „Zgodilo se vam bo po volji. Mertvi čakajo na vas. V štirih tednih pojdete k njim, in to nikakor ne v slavnem boju, ampak brez slave od roke prijateljeve!“ — Da se bo tako ta reč obernila, tega se gospodje niso nadjali. Stari Bogdan je stal tu pred njimi kot prerok. Besede njegove in način, kakor jih je izustil, napolnile so jih s strahom in grozo. — Kar zapoje zvonček — zablíši se lučica v svetilnici, in stari Bogdan v trenutku ves premenjen reče častnikom: „Odkrijte se, gospodje! Zveličar naš in Gospod se bliža.“ Toda gospodi se ne zmenijo za njegove besede — bili so protestantje (lu-

ternci): „Odkrijte se“, se oberne k njim starček, „odkrijte se, pokleknite! Sin Božji se bliža, ki nas bo vse poklical pred se na sodbo.“ — Gospodje se prestrašijo — in se odkrijejo proti lastni volji. Ko bi trenil, je bil tu duhovnik, ki gre z naj svetejšim zakramentom k bolniku. Bogdan je na kolenih zdihoval: „Hvaljen in češčen bodi naj svetejši zakrament Telesa Gospodovega!“ — Duhovni, delé klečečim blagoslovje, pristavil: „Sedaj in na vse veke!“ — Na to vstane bogaboječi starec in v molitvi korači za duhovnom v daljno vas k bolniku. Častniki so na mestu ostali, za nekoliko časa vsi prepadeni. „Da te vsi hudirji!“ se je serdil na zadnje stotnik. Ta berač nam je izbrisal oči! — Ali moj služabnik mu bo to vernil!“ Drugi častnik je iz vsega tega burke uganjal, in tretji — je molčal. Pa besede Bogdanove so jim le ostale v pameti.

III.

Enkrat na večer se je vernil stari Bogdan nekaj prej s pokopališča. Opravivši molitev pred podobo Križanega, tim edinim kinčem siromašne hišice, vstane, prižge lampico, se vsede za mizo, in jame po svoji navadi brati v svoji knjigi „Hoja za Kristusom“. — Kar ga na enkrat zbudi iz globocega, pobožnega premišljevanja silen ropot na durih. Starec stopi k oknu ter popraša: „Kdo je?“

„Za Boga!“ se oglasi slab glas, „usmilite se me! Odprite mi, ranjen sem, — sicer mi kri steče!“

Bogdan hiti k durim, odtisne leseni zapah, in mlad mož, zavrt v plašču, je stopil pred-nj. Ali kako je to bilo stermeje in gledanje! — Prihodnik komaj spazi sivega starca pa s plašnim glasom zakriči: „Za božjo voljo, kam sem zabredel? — To je stari Bogdan! —

Ah, ti nesrečni prerok! Besede tvoje, kako strašno so izpolnile!"

„Da, ubogi gospod, mi smo se že enkrat vidili, — tisti večer, ko ste..."

„Ah, usmili se me, starček!" je prosil z milim glasom mladi častnik. „Jaz sem vam naj nesrečniša stvar na širokem svetu — jaz sem postal morivec — ubil sem svojega prijatelja!"

Od bolečin in žalosti bi se bil nesrečni mladeneč na tla zgrudil, ko bi ga ne bil stari Bogdan prestregel s krepkimi svojimi rokami. Posadivši ga na klop ob steni, je skočil ven po vode in jesiha. Verne se, ko bi trenil, umije ubožcu sence ter ga pripravi spet k sebi. Kar spazi, da se ranjencu kri lije doli po rokavu. — „Vi ste, kakor vidim, ranjeni!" reče blagoselčni starček s prijaznim glasom. „Ali dovolite, da vam pogledam rano?" Ranjenec je prikimal z glavó. Stari Bogdan mu sukno sleče, pregleda mu rano ter spazi, da mu je kroglica obtičala v rami. — Je li naj pokličem zdravnika?" je prašal starec mladega nesrečnika. „Rana vaša je nevarna!"

„Ah, nikakor ne!" zakričí ranjeni. „Ta bi me izdal. Moj Bog, usmili se me ter mi pošlji človeka, ki bi se mu môgel zaupati!"

Stari Bogdan je milo pogledoval na žalostnega častnika, ki solzne oči upira k nebu, kakor bi molil. Blagi starec ga ljubeznjivo prime za roko ter mu reče: „Ako želite pomoči, in ne zaveržete ponudbe beračeve: kolikor je moč, vam pomôrem in — molčati znam. Nesrečnik se mi môre zaupati; — jaz rad postrežem."

Te besede, ki jih je izustil z ljubeznivim glasom, so globoko v serce segle častniku. — „Hvala ti, starček," je djal, „tebi se môrem zaupati. Prijatelj moj — stotnik, kateri te je un dan z menó vred dražil — me z nekakošno malo stvarco razžali. Ti véš, kako je to

pri vojšakih. Mi dva se povabiva na dvoboj. On mene ustrelí v ramo. Jaz sem se nadjal, da mi prizanese. In strašna me jeza popade — namérim — sprôžim — in kroglja zletí siromaku skozi persi! — Ah, tvoje besede, starček, so se grozno dopolnile! Jaz sem postal ubijavec svojega prijatelja! Bog se me usmili! — — Ah ta rana, kako to sklí!“

Bogdan se nagne k terpečemu, mu otré z razgajlene roke kri, ki je s curkom derla iz rane. Potler vzame iz skrinjice kleščice in nož. Mladi častnik jame stermo gledati, opazivši tako orodje v rokah beračevih. „Gospod,“ je djal Bogdan, „dovolite, da vam jaz potegnem kroglo iz rane.“

Častnik prikima.

„Ne bojte se, gospod,“ ga je tolašil Bogdan. „Na stotine, na tavžente ranjenih sem že obézal v vojski — in bôdi Bogu hvala, izcélil jih.“

In rés, preden bi se bil kdo nadjal, je bila kroglica iz globoke rane, in na to Bogdan ogleda kost. Ta pa je bila nepoškodovana. Dobroserčni sivček pak izmivši in obezavši rano, kakor je treba, položi ranjenega na čisto slamnato posteljo, poklekne zraven njega ter pazi na vsak gib siromakov.

Noč je bila grozna. Vročina je kuhala ranjenca, tako da je bleдел. Groza in bolečina mu je morila in stiskala dušo. Ubili je bil njegov prijatelj od mladih nog, bil je generalov sin in ljubljénček, imel je pri samem dvoru kraljevskem prijateljev in v naj viših rodbinah mogočne sorodovince. Duh ubitega strašil ga je in misel na nasledke pretresala je obupnika. Posamezni glasi, ki so se po sili izmikali razboléli duši, so bili priča strašnega notranjega terpljenja. Ta mili stok prebadal je kakor oster meč Bogdanu serce. „Ah, ta mlada kri! kako si igra z življenjem! — Prijatelj je ubil prijatelja — ubil ga za malo stvarco — in se vojskuje z obup-

nostjo. Ah, moj Bog! zopet je umerl človek brez skesanosti — brez odveze, brez obhajila. — Bog nebeški, usmili se té uboge duše!“ Tako je zdihoval na skrivnem in molil žlahtni sivček kraj postelje, ter pazil na vsak dihlej nesrečnega svojega gosta. Deváje mu pridno hladne obeze na rano, ustavi nazadnje vnetje. Ranjenec zadremlje. Drugi dan zjutraj mu precej odleže. In tu je jel zapu no blagemu strežniku svojemu pripovedovati žalostne prigodke minulega dne.

„Po nesrečnem dvoboju“ — je djal naposled — „sem jo mislil pobegniti čez mejo na Rusovsko. Ali rana v rami mi je poderla naméro. Konj se mi splaši. Nemogoč ga obderžati sem padel ž njega in komaj sem se privlekel sèm k tej révni bajtici. In sedaj“ — je ječal — „sedaj mi gorjé!“

Bogdan ga je tolazil in nagovarjal, da bi si dal poklicati vrača; ali zastonj. Častnik bojé se izdaje kar slišati noče nič o zdravniku. Če ga je pa jel Bogdan tolažiti z véro, delal se je mladi gospod, kakor da nima ušes, da bi slišal. Siromaku se je neprenehoma po mislih vertelo, da je vsa sreča na zemlji proč in da bo obsojen na smert.

Na silne prošnje svojega gosta se podá Bogdan v mesto, da bi pozvedel, kaj se kaj tam govori o častniku in kakošna osôda ga čaka. In ni bilo težko zvedeti vsega. Ubiti stotnik je imel mogočne prijatelje, bil je sin enega prvih generalov, in zguba njegova je bila tukaj tolika hujša. Vojniška sodba je ubežnega ubijavca obsodila na smert. Ta razsodba ni bila več skrivnost. Bogdan, ko to vse pozvé, se verne domu in nesrečnemu mladenču skerbno razodene te žalostne novice. Ni mu bilo nič nepričakovanega. Ubogi častnik, če se ravno ni môgel tožiti na krivico, se je vendar vedel s početka kakor obupnik. V nekoliko dneh se je sicer umiril silni obup; ali britkost nad zgubo poštenja, mira

vesti, in življenja ni nehala. Med tem mine štirinajst dni. Po skerbni streži in vestni prizadevi Bogdanovi je nekoliko okréval častnik, da se je tudi že mógel po izbici počasi sprehajati. Stari Bogdan, ker ga doma ni bilo več treba, je začel spet zahajati prosit h križu kraj ceste. Gustav pa — tako je bilo ime častniku, — je bil po cele dni sam. Lahko si je misliti, kako ga je tu mučil dolg čas. Navajen veselega, hrupnega življenja je moral sedaj žalostno živeti v sobici nizki, ozki in tamni kakor ječa. Kamor se je tu koli oko ozerlo, vsaka stena, vsaki kotič je pokazoval, da pod streho prebiva siromašnost in pobožnost. In ta in ona ni bila ošabnemu gospodičku po volji.

V enem kotu poleg stene je bilo klečalo. Nad njim je visel lesen križ z lepo podobo križanega Zveličarja. Razun tega sta visela na steni dva izverstna kipa (pilda): večerja Gospodova in milostljiva mati Božja. Pohišva ni bilo tukaj prav nič nepotrebnege. Mizica, stolček, klopica, dva talerja in glinjast verč — to ti je bilo vse pohišje. Na klečalu je ležalo nekoliko bukev. Gustav si jih je začel se vé da le od dolgega časa pregledovati. Bile so to bukve nektere francoske, nektere v jeziku, ki ga on ni umel. In temu se Gustav ni malo čudil. In lotil se je francoskih in jel v njih prebirati. Ali knjige Bogdanove niso bile mlademu gospodu po godu. Bile so to bukve pobožnega zapopadka in spodbadajoče na ostro življenje kerščansko; bilo jih je tudi nekoliko o češčenju zakramenta presvetega rešnjega Telesa. Ni čuda, da se lahkomišelnemu gospodu niso dopadale! — In zgodilo se je na enkrat, da je Gustav bukve tje treščil, ter se jezil „na neumnost — na norost“ in miloval, starega Bogdana, da si čeravno je sicer izverstni, dober človek, s tacimi rečmi čas krati, take reči veruje.

Enkrat je prestregel Bogdan častnika, ko je bil ravno zagnal od sebe knjigo, hudovaje se „na te prazne reči.“ Bila je to knjiga o naj svetejšem zakramentu. „Ah,“ se raztoži Bogdan, „ah bore gospodiček! Vam se zdi vera v naj svetejši zakrament prazna reč! Slepí, nespametni rod! Vi govorite vedno le od božjega usmiljenja in ljubezni; — in žali Bog! zametujete, kjer se nam ta ljubezen, to usmiljenje naj lepše razodeva!“

„Ne huduj se, Bogdan!“ je djál Gustav ganjen. „Lepo bi res to bilo, ko bi le tudi saj nekoliko mogoče bilo verovati, kar se tukaj o tem pripoveduje!“

„Ko bi mogoče bilo verovati?“ pravi na to Bogdan. „Dà, vi ne morete verovati, kajti ne znate, kaj je ljubezen — nimate ljubezni. Ljubezen more, ljubezen napelje verovati v ljubezen — dà, ljubezen veruje ljubezni. Ptica pelikan hrani mladiče s kervjo svojo; s kervjo svojo redí tudi mati otročiča, ki ga nosi pod sercom. In vam se zdí, do vsemogočni Bog, da večna njegova ljubezen deco svojo ljubi manj, kakor ona brezumna živalica, manj kakor mati? — O molite Gustav“, je prosil starček, „molite, priporočujte se Bogu, da bi vas razsvetil s svetlobo svojega duha, ter vi spoznali stan svoje duše — prišli na pot pokore prej kakor jaz. Zakaj védite, — tudi jaz sem bil nejeverec, tudi jaz sem zasmehoval in norce uganjal s svetim zakramentom! Molite, ne zametujte, ne odvrčajte od sebe milosti Božje. Ako ne bote jedli telesa Sina človečjega, in pili Njegove kervi: ne sprejmete večnega življenja!“

Blagemu starcu se je svetilo oko od nenavadnega navdušenja: suho, blede obličje je zarudélo, iz oči so mu tekle solze. Primši prijazno Gustava za roko, je stal tu pred njim kot kak poslanec Božji z nebes. Serca častnikovega se je polastil doslej neznan čút, tiha žalost presunila mu je dušo. „Ah, dà!“ vzdigne

stiskaje Bogdanu roko, „lepo rés — prijetno bilo bi to, če bi verovati mogel!“

Starček je uperl nanj molčé oči, in potem odide; prinese merzle vode, limono in cukra, ter napravi Gustavu lemonado. — „Zaželeli ste, gospod, ni davno, malo lemonade. Nate jo. Napijte se, in ako Bog dá, bote se okrepili.“

Gustav se zahvali starcu z ginjenim srcem. Vzemši hvaležno pripravljeno pijačo, se po tem ves nekako ganjen molčé vsede, in črez mnogo let zopet prvi-krat jame z nekakim spoštovanjem gledati na človeka, polnega pobožnosti in vere; — jame si želeti, da bi tudi verovati mogel, kakor stari, častiti Bogdan veruje.

IV.

Leta 1813 je nastalo po vsem Nemškem silno gibanje. Napoleon izgubi na Rusovskem celo doslej nepremagljivo vojsko. Potlačeni narodi se začno vzdigovati proti silnemu zatiravcu. Napoleon, še neukroten po udarcih v Moskvi in na Rusovskem, je jel na novo nabirati vojšake, pripravljaje se na prederzen boj. Na njegovo besedo derla je skup nova vojska, vse se je spravljaló na nov boj z Rusi. Kralj Prusovski sklène med tem skrivaj pogodbo s cesarjem Aleksandrom. Prusi so se na čas umeknili in vojska francoska se je namestila v P—i.

Napoleon, dokler je bil vsemogočen gospod v Evropi, je neredko z nogami teptal pravice narodov. Zato se je tudi, berž ko je zasvetila nada svobode, vse oborožilo proti sovražnemu zatiravcu. Za znamenitih onih časov je posebno gorela nemška mladost za svobodo ponižane domovine. Med temi mladimi gorečniki, navdušenimi od ljubezni za potlačeno domovino, je bil izmed

pervih tudi grof Adolf, naj mlajši sin ljubljenege generala grofa iz N—a, brat v dvoboju ubitega stotnika, od mladega pajdaš Gustavov. Mladi derzovitnež je nakanil nektere regimente, tisti čas še pod banderi francoskimi stoječe, pregovoriti, naj se ob odločenem času obernejo proti neprijatelju naroda in domovine. S tem namenom se podá na pot. Ali po nesrečni naključbi pride Francozom v roke — ki ga zajmô. Ker so se našle pri njem pisma in razglasi, vabeči na punt prot Napoleonu, ni bilo kar nič dvomiti, da ga bodo berž ustrelili. In to vse se je dogodilo v P—i.

Gustav, do malega že cel, je zvedel za to v skrivnem pribežališču svojem. In tu se polastí toliko večá britkost njegove duše. „Ti bi bil mogel služiti domovini — ali sam si si pokazil življenje na potu zasluge in slave. Ti si ubogemu generalu ubil sina, prijatelja, brata. Sedaj bodo blagorodnemu očetu Francozje ustrelili drugega — edinega sina. Ko bi tebe ne bilo, imel bi nesrečni general saj še svojega Karla, tako pa ostane kakor okleščeno drevo.“ — Take in enake misli so rojile Gustavu po glavi. Terpljenje njegovo je bilo veliko. Bogdan, kteremu se je razodel, ga je tolažil, kar je mogel, ali zastonj.

Drugi dan zjutraj je opazil Gustav, da Bogdan z neko posebno gorečnostjo moli. Ko se je pa bogaboječi starček spravljal od doma, se poslovi serčno z gostom ter mu reče s prijaznim glasom: „Danes se spravljam na važen pot. Nadjam se, da vam, ako Bog dá, vesele novice prinesem.“ Gustav ga je hotel prašati, ali Bogdan že med durmi na prašanje stotnikovo odgovori le z znamenitim pogledom proti nebu in s serčnim: „Z Bogom!“ — Gustav je ostal sam, premišljeva je svojo osodo in obljubo Bogdanovo.

Med tem jo je mahal naš starček v mesto. Ko pride skozi vrata, jo udari po ulicah, po kterih je bilo

vse živo vojščakov. Korakal je pa naravnost k poslopju, ki je v njem prebival general francoski. Prišed k prekrasnemu domu, je prosil, naj ga pusté k generalu. Ali straže so prevzetno odrivale berača. Bogdan se nasloni o kamnen steber pred palačo ter sklene poterpežljivo čakati, dokler mu sreča ne postreže, da mu dovolijo stopiti pred mogočnega generala. — Ni čakal dolgo. Viditi mladega častnika, ki je namenjen k rečenemu generalu, mu gre nekoliko stopinj naproti ter ga, poklonivši se spodobno, ogovori v francoskem jeziku: „Gospod oficir, bôdite tako dobri ter se usmilite starega vojaka, ki se je tudi nekđaj vojskoval pod francoskimi banderi. Bôdite tako dobri, prosim vas, ter mi pomagajte pred generala. — Oznanite mu, da mu nosim sporočila o Feliksu L—skem.“

Častnik se je začudil, da stavec v borni obleki govori v gladki francoščini, ktero izgovarja kakor redko kak Nemeec. — Namigne tedaj Bogdanu, naj malo počaka, ter hiti gori in za nekoliko trenutkov je bil že tukaj desetnik, ki mu je bilo naročeno starega berača pripeljati v izbo zapovednikovo.

„In kakošne mi nosiš glase od Feliksa L—skega?“ ga je prašal general pri vhodu, bistri pogled va-nj vpiraje.

„Moj Jožef, kaj ti ne poznaš več svojega Feliksa?“ reče z ginjenim glasom Bogdan. „Jaz sem se, rés da, ne malo — jaz sem se jako spremenil!“

„Bog nebeški!“ zavpije general. „Ali je to mogoče? Jeli si ti to moj Feliks? — Dà, naj draži tovarš moj!“ In ni bil še izgovoril, in že je bil na persih Bogdanu.

Bil je to rajski pogled! — Časti vredni belolasi stavec s suhim obličjem oživel je in se razplamtil v naročju moža, leskečega v zlatu, polnega kreposti in življenja. Nekoliko trenutkov sladkega snida je imelo

biti starima prijateljema odškoda za mnoge leta, kar se nista videla. Jezik ni bil v stanu govoriti; ali serci ste govorile, serci ste se razumele.

Po nekoliko trenutkih se jima je spet tudi jezik razvezal. „Moj Feliks!“ je djal general. „Kaj se ti je dogodilo? Lasjé tvoji so obeleli kot sneg; čelo tvoje je zgerbavelo; obličje vedlo, blede . . . in ti si v mojih letih!“

„Greh na vesti in bol v sercu, moj dragi Jože, ti podjedajo življenje,“ odgovori Bogdan. „Ne čudi se toraj, da sem videti kakor starec.“

„In tvoja obleka?“ reče general. „To ti je oprava siromaška, in vendar si, kar vem, zamogel miljone. — Ah, povej mi vendar, kaj se ti je pripetilo, kaj te je pritisnilo — povéj mi vse?“ je prosil tovarš tovarša.

„Dogodke svojega življenja ob kratkem povém,“ mu odverne berač. „Jaz sem se pregrešil — težko, pregrešil zoper Boga in to, kar je naj svetejše na zemlji. — Siromaštvo moje, nuja moja — to ti je moja pokora.“

General je stisnil sivčika k sercu, zaupljivo — serčno prosé ljubljenega tovarša, da bi mu se razodel. „V nekdanjih letih sva si vse zaupovala“ — je djal — „nu daj, odpri mi serce svoje, da, če plačeš ti, morem tudi jaz plakati s tebo!“

„Ne tirjaj tega od mene,“ je prosil starec. „Pusti mi skrivnost, pusti mi ból mojo. Na zemlji ni več zame zdravila ne tolažbe: — Pomoč in tolaž moja je Bog, in Bog moj me ni zapustil — zveličar se je usmilil mene! — Ne huduj se na me, dragi moj Jože, da mi ni moč odkriti te skrivnosti!“

General je omolknil. Z žalostnim okom pogleduje naj dražjega svojega prijatelja in reče naposled: „Vsediva se, Feliks! Ti si, kakor vidim, ginjen! — Ukaži,

zapovéj, kaj bi rad. — Storil bom vse, karkoli boš od mene zahteval!"

„Jaz sem prišel k tebi, dragi moj Jožef, z veliko prošnjo,“ reče na to Bogdan. „Prusovski poročnik (lajtnant) Adolf, grof iz N—a, je prišel kot vjetnik vam v roke. Pravili so mi, da je tudi uže na smert obsojen. Jaz sem te prišel prosit, da bi mu podaril življenje — da bi ga izpustil na svobodo!“

„Moj Bog, kaj ti je na mislih, Feliks?“ je djal general. Ti še ne veš ne, za kaj prosiš! — Zahtevaj vse drugo — samo tega od mene ne išči!“

„Za kar si bodi drugega, tebe, dragi moj, prositi ne smem, ne morem, nočem“ odgovori starec. „Življenja, svobode grofa Adolfa mi je močno treba. Z življenjem njegovim mi opomoreš ohraniti drugemu življenje in odrešiti dušo. In ti to, Jože moj, kakor se mi zdi, storiti moreš. Ti imaš moč z eno besedo ohraniti življenje dvema človekoma!“

„Feliks!“ se izgovarja general. „Kaj ne veš, da je hotel derzovitnež na izdajo zapeljati cele kompanije? Ne veš li, kake pisma so se našle pri njem? Po naših postavah je zapadel smerti. Oče njegov, general, dà, celó tudi sam knez Jožef sta prosila za milost: — jaz sem moral odreči temu in unemu. Trebaje, borme! da se zgodi nekaj drugim na strah!“

„In jaz ti, Jože moj! nisem več in draži, kakor oče vjetega — kakor knez Jožef?“ je poprašal Bogdan z znamenitim, priserčnim glasom. „Bil je čas, v katerem bi mi ne bil te prošnje odrekel. Glej, jaz od tebe ne zahtevam zgoli nič nemogočega — k čemur bi ti moči in pravice ne imel. Ti môreš podeliti milost. — Pomisli le, da ti je obljubljeno za življenje totega edinega tri francoske častnike pustiti na svobodo!“

„O Feliks, ne udarjaj na me!“ ga je prosil general. „Jaz ne morem — ne smem.“

„Jože! jeli ljubiš ti še mene kakor za nekdanjih let?“ je poprašal Bogdan, upiraje v generala pogled. „Jeli se še spominjaš na to, ko smo za morjem na pobrežju Eriškega jezera stali? Poznaš li vendar še to rano na mojem čelu? — Indijanec mi je usekal, kakor veš, to rano, ko sem mu razcepil tovarša, ki te je že na tleh pod seboj imel, ter ti hotel persi prebosti. In tota roka? — Kaj več ne veš, kje, kedaj, zakaj in za koga sem zgubil levico? — Ah, ti veš, kaj si mi ondaj obetal!“

Te besede so mu segle do serca. General skoči na noge, ter se verže Bogdanu v naročje, in objemši ga z živostjo mladih let reče: „Nikar ne misli, da kedaj do smerti pozabim na to, kar si za me storil. Naj ti bo, kar zahtevaš. Nikdar bi ne bil pomislil, da bom tega ohranil pri življenju. Ali ne jaz — ti si mu ohranil življenje.“

„In to naj tudi zvé, da mu je moja prošnja pri tebi ohranila življenje,“ je prosil Bogdan prijatelja. „Kajti njegova priprošnja mi mora pomagati, kjer bi moja beseda celo nič ne izdala. Gre mi namreč še za eno življenje.“ — In razodel je prijatelj prijatelju, kaj mu je še na sercu, in kako misli s pomočjo Božje nesrečnega Gustava oteti iz nevarnosti. Generala je to jako ganilo. Ker je pa vendar pred vsem zvedeti hotel skrivni vzrok čudnega življenja Bogdanovega, je udaril še enkrat na serce dragega prijatelja. Bogdanu stopijo solze v oči. Serce bi se bilo rado preliło v serce prijatelja, ali razum, vest mu ne dasta govoriti. „Ne huduj se na me, ljubi moj! Verjemi mi, jaz ti te skrivnosti odkriti ne morem — ne smem. Kedar umrem, jo pa zveš! — In sedaj med tem z Bogom! — dokler se spet vidiva!“

„Kje stanuješ? Kje tebe najdem?“ ga je prašal general z ganjenim srcem.

„Za vrati pri potu — pod lipami — pri križu!“ odgovori Bogdan. „Tam sedavam ter ubogaimé prosim.“

General se oberne na stran. Iz oči so mu tekle solze kakor detetu — serce je kervavelo. — „In kaj ti ne morem pomagati tudi z denarji ne?“

„Bog ti plati!“ reče Bogdan. „Ti si mi dal uže več, kakor imaš! Denarja ne potrebujem. Meni je dosti tvoja ljubezen.“

„Aj, ta ti ostane na veke,“ ga je zagotavljal general, stisnivši prijatelja k sercu. Razplakala sta se oba. Črez nekoliko časa se vzdigne zapovednik, se vsede k pisavni mizici, napiše nekoliko besedi ter pozvoni. Pobočnik (oficir) je bil tu, ko bi trenil. „Pojdite, gospod,“ veli general, „pojdite k grofu Adolfu iz N—a ter mu recite, da je puščen na svobodo. Naj podviže k svojim, da tudi naši trije častniki skoraj ugledajo svobodo. Tu vam je zanj pòtno pismo. Toda mu oznanite, da se ima za življenje svoje temu možu zahvaliti.“

Pobočnik, pogledavši berača, se je čudil nad tem, kar je vidil in slišal.

„Gospodje! podvizajte!“ je opominjal general. „In ti, Feliks, pa pridi zopet k meni.“

Pobočnik odide z beračem v ječo k grofu Adolfu. Ali kako se je prestrašil jetnik, spazivši znanega starca s častnikom. Spomnil se je na oni nesrečni večer, ko so v lahkomiselnosti svoji hteli uganjati burke s pobožnim sivcem. In nič drugega ni mislil, kakor da mu je ta prišel oznanjevat smert.

„Kedaj imam umreti?“ je prašal prihodnike, delaje si serce.

„Ne bojte se, gospod!“ je djal pobočnik. „Vi ne bote umerli. Naš general vam je podelil milost. Tu imate potno pismo. Hitite, da, kakor je obljubljeno, za vas trije izmed naših častnikov pridejo na svobodo.“

Ta novica je mladega grofa jako prestregla. Od radosti je zavpil: „O kako se bo obveselil dobri moj oče! Še danas ga bom videl in objel. — In kdo, gospod pobočnik, mi je pripomogel k tej nenadani sreči?“

„Ta-le starec,“ odgovori pobočnik. „Naravnost mi je ukazano, da vam sporočim, da le njemu se imate zahvaliti za svoje življenje.“

Grof ni vedel, ima li verjeti svojim ušesom. „Niso to sanje? — ni li to sleparija?“

„Niso to sanje, gospod! ampak živa resnica,“ reče pobočnik. „Saj se mōrete prec prepričati. Ali ni res, starček?“

„Dà, gospod grof!“ pristavi Bogdan. „Pojdite in prepričajte se. Kaj pa, da se vam čudno zdi brez dvombe, kako bi vam, grofu, boren berač pomagati mogel. Ali če Bog dá — berač mōre!“

Mladi grof je zarudel. „Ti si mi tedaj stari Bogdan, ohranil življenje?“ je djal na to z začudenjem. „Kdo bi bil na to kdaj pomislil! — Mi smo te oni dan tako nečedno, tako neusmiljeno mučili: in ti si se za me potegnil, življenje mi ohranil! — Ah mi nismo ušli kazni! Beseda tvoja, starček, se je izpolnila. Brat moj gnjije v grobu — padel je od roke prijateljeve! — Odpusti mu! Odpusti meni, odpusti nam vsem!“

„Se je že zgodilo — že davno je vsem odpuščeno,“ odgovori Bogdan. „Roka Gospodova vas je težko zadela. Bog daj, da bi se spreobrnili k Bogu; in kakor se spodobi, njega častili in edinorojenega sina Njegovega — Jezusa Kristusa.“

Grof Adolf je stal tukaj kakor omamljen. Serčne besede Bogdanove so se mu zdele glas milosti nebeške. „In kako ti povernemo, jaz — moj oče — cela rodovina? Tirjaj, kar hočeš, in zgodilo se bo!“

„Jaz si pridem že sam po plačo!“ reče Bogdan. „Toda ne mislite, da bom malo tirjal. Pred vsem pa

vas obvezujem, da od tega ne pripovedujete nikomur, da sem vam jaz ohranil življenje. Ali očetu to povejte. In sedaj hitite! — Z Bogom!”

Mladi grof je podvizal, da bi iznenadi razveselil svojega žalostnega očeta. Bogdan odide nazaj k generalu. — Zaupno razgovarjanje je terpelo dolgo. Ločitev njuna je bila tako vroča in serčna, kakor bi se že ločila na veke.

Ko pa na zadnje Bogdan odide iz palače, je s solznimi očmi gledal za njim general in iz globočine serca vzdihnil: „Kakošna osoda je morala pritisniti tega ponosnega, gorečega duha, da se je tako ponižal! — Moj Bog, moj Bog usmili se!”

V.

Žalostni konec francoske vojske na Rusovskem je bil početek strašnih nesreč, ki so se gnale od vseh strani na prevzetnega Napoleona. Zavezniki njegovi na Nemškem so se počasi vsi zjediniili z junaškimi Rusi proti njemu. Neke povoljne kresanja in nerazločne bitke leta 1813, so bile, kakor je bilo videti, poslednji žarki zahajajočega solnca moči in slave tega izverstnega vojščaka. Pogajanje za mir na shodu v Pragu je ostalo brez vspeha, razun da se zadnjič tudi cesar Franc I. oglasi in postavi proti svojemu zetu. In to važno delo je razločilo nesrečo Napoleonovo. Na novo nabrana armada njegova, ki jo je bil odpravil na Nemce v boj, je morala pri vsej svoji navdušenosti za Napoleona, na mnogih mestih jenjevati od vzhoda proti zapadu. Združena vojska Rusov in Prusov je tiščala naprej in se ustavila spet le nekoliko ur hodá od P—, kjer znameniti berač Bogdan pazljivost našo na se obrača.

Glasi od velikih priprav bojnih proti oslabelemu Napoleonu in upanje končne zmage nad njim so segali

tisti čas v vsako tudi naj manjšo bajto na Nemškem. Dozvedoval je vse to tudi gost Bogdanov, nesrečni dvobojnik Gustav, kateri imaje že rano izceljeno, je jel zvečer sprehajati se po gaju. Ali toliko večje je bilo terpljenje. Časti željnemu duhu je stala pred očmi junaška slava na bojišču. Serce njegovo ni bilo brez domoljubja, in ubožec je videl, da ne sme stopiti pod bandero, kajti je tam obsojenega ubijavca čakala sramotna smert. — Ne hoté ostati brez dela, in naprej vidé, da se ne bo več dolgo v hiši Bogdanovi mogel prikrivati, sklene nazadnje uteči od tod ter poskusiti srečo v ruski armadi.

Mladi grof odkrije Bogdanu svoj sklep. Ali ta je majal z glavo. „Kaj mislite,“ reče svojemu otožnemu ozdravljenecu, „da je tako lahko odpovedati se domovini in najti novo? Poterpite še nekoliko dni. Kdo vé, jeli se vas ne usmili Bog ter ne omeči serca tem, ki morejo premeniti obsodo smerti, izrečeno proti vam.“

„Ah, prazno to upanje, Bogdan!“ vzdihne častnik. Ti ne poznaš generala iz N—a. Ti ne veš, kako je ljubil ubitega svojega sina. Tebi se še ne dozdeva ne, kaj more pri kralju. Meni drugega nič ne ostane, kakor pod tujimi banderi častno poginiti za domovino, ktere nisem vreden. Ali meniš, da naj tukaj počakam, dokler jo spet naši pritegnejo, mene pri tebi najdejo ter me od tod odpeljejo na morišče?“

Bogdan je tolažil pobitega mladenčca. In opravil je pri njem počasi saj toliko, da si je odločil počakati še nekaj dni.

Drugi dan zjutraj je spazil Gustav da je Bogdan dalj časa zamaknjen v molitvah. Ko se je pa po navadi spravljajl stavec od doma, pristopi k mlademu grofu ter ga prime za roko, pa mu reče s prosečim glasom: „Dans, dragi moj, molite za me, da Bog blagoslovi stopinje moje, in izpolni radost, pripravljeno vam že

ondaj. Bog vas obvaruj! Ako ne pridem na večer ob navadni uri, nič zato ne skerbite, ter na me ne čakajte. Jutri ako Bog dá, se bomo veseli spet videli.“

Gustav se začudi in ostermi — hotel je prašati — ali Bogdan mu pomigne z roko in se zmuzne skozi duri.

Naravnost se podá verli naš Bogdan h križu med lipami, ali ni ostal tam. Pomoli nekaj očenašev pod križem in ponižno poljubi dragoceno drevo našega zveličanja, vstane ter jo udari po cesti proti vzhodu na to stran, kjer je bila pruska armada razpostavljena. Brez pomude jo je naprej korakal. Nekolikokrat so ga ustavile francoske straže. Toda potno pismo, ki ga je imel od generala, obvarovalo ga je vsake neprilike s te strani. Nazadnje ravno pred poldnem pride v kraj, kjer so stali Prusi pod poveljstvom generala iz N—a, očeta mladega grofa Adolfa, kateremu je, kakor vemo, starec Bogdan s svojo priprošnjo ohranil življenje in pomagal na svobodo. — Častitljivi starček v borni obleci nameri najprej na prusovsko stražo in ta ga pelje, ko je izgovoril, naravnost k generalu. V sprednji sobi najde mladega gospoda Adolfa, ki ga serčno sprejme. „Ah, kaj mi nosiš, častitljivi Bogdan?“ je prašal častnik, podávši stol starčku, da se vsede kraj njega.

„Jaz sem prišel po plačo!“ odgovori starec. „Saj veste, gospod grof, da je berač nadležen posojevavec. Prosim vas toraj, bodite tako dobri ter me peljite k gospodu generalu, visokemu vašemu očetu. Plačati mi mora on — in — jaz malo ne tirjam — malo ne vzame m!“

Mladi grof se je posmejal besedam Bogdanovim. Ali hvaležnost mu je veléla storiti starčku po volji. Razum tega je želel sam general, svojo hvaležnost pokazati velicemu dobrotniku edinega sina. Vzdigne se torej brez obotave ter reče smeje se: „No pojdiva!“

Šla sta skozi tropo služabnikov in častnikov, čakajočih tukaj povelja zapovednikovega, ter prideta v izbo generalovo.

„Oče,“ je djal skozi duri gredé mladi grof, „glej, to ti je moj dobrotnik! Pa saj ga ti sam že poznaš.“

General upre oči v časti vrednega starca, ter ga meri od glave do pete. Bogdan naklonivši se spodobno, stoji tu molčé v pristojni ponižnosti. „Dà, poznam te, Bogdan!“ je djal general. „Pogosto sem te videl tam pod križem, ko sem za stanovanja svojega v P— memo jezdil po cesti. Ali kdo bi se bil kdaj mogel tega nadjati, da nam boš ti rešil sina? Povej mi, povej, kako je bilo to mogoče? Jaz sem prosil — sam kralj naš imel je dobroto, ter se je potegoval za mojega Adolfa pri terdoserčnem Francozu. Naše prošnje niso nič zdale. In ti, ubogi Bogdan, ti si izpeljal, česar mi nismo mogli. Povej, razjasni nam to, starček!“

„Ljubezen in hvaležnost,“ mu odverne Bogdan, „veliko premorete.“

„Ne govori z menoj v zastavicah (vganjках) starček!“ reče general. „Odgovori, da te razujem,“

„Bodite tako dobri, presvitli gospod,“ pravi Bogdan, „bodite tako dobri ter mi pustite mojo skrivnost. Ne silite v mene, da bi vam razodel, česar mi razodeti ni moč. Ostanite zadovoljni, da se mi je s pomočjo Božjo posrečilo ohraniti življenje vašemu sinu!“

General ni pričakoval take beséde od berača. Upiraje oči v Bogdana, stoječega pred njimi s pristojno ponižnostjo, mu je čez nekaj časa zopet rekel: „Ne jemlji mi za^ozlo, starček! To ti je moja navada, da govorim, kar mislim. Iz vsega, kar sem do sedaj od tebe zvedel, sem sprevidil, da si nekako prenapet katoličan — pa si dobra duša. Šedaj pak vidim, da si nekaj več kot zgoli berač.“

„Imeli ste reči: „Ti si manj kakor berač,“ seže mu Bogdan v besedo. Dà, gospod general, jaz sem naj revniši berač!“

„Ali na dalje ne boš več ubogaime prosil, Bogdan!“ pravi na to mladi grof. „Mi bomo za te skerbili, da poplačamo, kar si nam storil. Povej le, kaj hočeš. Beračil več ne boš, Bogdan!“

„Privoščite mi to, gospod,“ pravi starček nenavadno ginjen. „Jaz moram beračiti. Prositi in moliti moram do zadnjega svojega zdihleja, sicer — gorje moji ubogi duši.“

General in sin njegov se začudita in stermita. Generalu se je dozdevalo, da Bogdan ni zgoli prenapet zmešanec in dobroserčen svetopetec. In to svoje dozdevanje je odkril sinu, pregovorivši mu v francoskem jeziku. — Grof Adolf pa je mislil od starca boljše in blaže, samo da se ni mogel načuditi neizrečeni žlahtnosti njegovi. Oberne se k Bogdanu ter mu priserčno reče: „Ti si prišel po plačo. Povej nam, kar želiš. Moj oče je dobroserčen — govori brez ovinkov.“

„Razodenem vam, gospoda, razodenem, kar hočem,“ je rekel Bogdan s krepko važnostjo, da se je general začudil. „Jaz sem ohranil življenje: dajte mi življenje izgubljeno po postavah — življenje, katero morete presvetli gospod z mogočno priprošnjo svojo pri kralju ohraniti možu, ki je podoben vašemu sinu.“

General ostermi ter se nekako prepade nad to željo. „Kaj to želiš od mene, starček?! — Življenje možu, praviš, ki je zapadlo po postavah?! — In kdo je ta mož?“ je zaklical gospod ves prepaden.

„Prosim vas za življenje mladega častnika. To vam je — Gustav! — Kakor vam je znano, so ga obsodili na smert. Toda vi, milostljivi gospod, mu môrete s svojo priprošnjo pri kralju ohraniti življenje — môrete ga ohraniti domovini!“

„Bog nebeški, kaj to slišim!“ zavpije general. „Kaj tirjaš od mene, starček? — Jaz imam ohraniti življenje ubijavcu mojega sina? Izprositi mu pri kralju milost? — Starček, ti ne veš, kaj hočeš. Jaz ga nisem obsodil; sodba je bila po postavi — in kralj je poterdil razsodbo.“

„Ali vaša beseda, milostljivi gospod, veliko velja pri kralju. Kralj ne odpravi — kralj ne more odpraviti očeta neuslišanega, ki prosi za nesrečnika, kateri je iz lahkomiselnosti ubil prijatelja — umoril sina prosivčevega. Usmilite se, gospod! — Gustavu je žal, kesa se, kesal se bo vse svoje žive dni. Zmaščujte se, ali kot kristjan — odpustite!“

„Glej, kako mi tu jame berač pridigovati!“ zarrenči general in terdo koraka po izbi.

Grof Adolf, v dno duše ganjen, pristopi k očetu ter se jame ž njim tiho razgovarjati. Bogdan je stal na svojem mestu kakor kako više bitje, svest si, da izvršuje delo božje.

„Pa zakaj, starček! se poteguješ toliko za Gustava?“ popraša milo gospod Bogdana.

„Zakaj se zanj potegujem?“ odgovori, „ali ne veste, kaj je miloserčnost — usmiljenje? — O, vi gotovo poznate te nebeške kreposti. Serce vaše je ganjeno. — Usmilite se! Pomislite zraven, da tudi iz njegovih ran je tekla kri za domovino. Za življenje vašega sina, kterega sem vam ohranil jaz — usmilite se in Gustava ohranite domovini!“

Te le besede so ganile generala. „Kje je Gustav?“ popraša Bogdana. „On je pobegnil, kakor kak malopridnež. — Ali morda veš, kje tiči?“

„Da, vem!“ odgovori sivi starček mirno in važno.

„In kje je?“ je prašal zopet general.

„Nadjam se, da imam opraviti z žlahtnikom!“ reče na to Bogdan. „Gospod Gustav je pri meni. Jaz sem

mu obezal rano, ko se je bil tisti nesrečni večer priplazil do moje bajtice. Jaz sem mu stregel, dokler se ni z božjo pomočjo izcelil — ozdravel.“

„Kaka je ta visokost — blagodušnost!“ zdihne mladi grof. „Mi smo ga dražili, mi smo se mu posmehovali, mi smo se norčevali s tem, kar mu je na svetu naj svetejšega: in glej, meni je ohranil življenje, — in drugemu stregel, enega izcelil in ni porajtal nič za vse nevarnosti! — Oče, dragi moj oče, učimo se od Bogdana odpuščati razžalnikom.“

General je bil ves prepaden. Oberne se k čudnemu starcu in ga prime za roko, rekoč: „Hvala vam, blagi Bogdan, hvala za življenje mojega sina sedaj in dokler bodem živ. — Pod to borno suktnjo bije blago serce. Sporočite poročniku Gustavu, da mu odpuščam. Oznažite mu, da ob kratkem zvé ali je moja prošnja kaj premogla pri kralju; ali prosil kralja bodem. Vam pa, Bogdan, se moramo še drugači zahvaliti.“

General je komaj dogovoril, kar ga občutki zmago in zgrudi se na stol. Bilo ti je na njem videti, da je težek boj bil s svojim sercom in da je — premagal.

Bogdanu se je razvedrilo oko. Pristopivši k generalu mu poljubi roko ter se mu zahvali: „Poverni vam gospod Bog na vekomaj!“ in odide iz izbe. Za njim gre mladi grof.

Adolf je hotel starca pri sebi zadržati — ali on je hitel nazaj v P—. Želel je nananiti svojemu gostu, da mu je velike stvari storil Gospod, kateri je neskončen v svojem usmiljenju.

VI.

Kakor je bilo pričakovati, mogočna beseda generalova je našla pri kralju milost in odpuščanje. Dovoljeno

mu je zraven, stopiti v vojsko, na pet nedelj podvreči se kazni in potlej z junaškimi deli v boju za domovino ime svoje očistiti od madeža. Bogdan dobi že tretjega dne po tem od mladega grofa Adolfa list, v katerem mu je po dogovoru oznanjeno, kako hitro je uslišana prošnja generalova pri kralju. — Kdo popiše radost častnikovo, ko mu Bogdan razodene, kako velikodušno se je zanj potegnil, in kaj mu je izprosil pri kralju oče ubitega tovarša? — Od radosti in nekaj tudi zato, ker mu je to pripovedoval čudni berač, skorej se mu ni zdelo mogoče verjeti nepričakovanemu glasu.

Toda tudi te dvombe so v kratkem času zginile. Adolf sam mu piše in poterdi, kar mu je bil Bogdan z besedo oznanil. Zraven ga je tudi povabil, da kmalo pride in ga obišče.

Ko je zginila vsaka dvomba, pade Gustav na kolena ter serčno hvali Boga. Ko si utolaži serčni nemir, začne misliti na odhod; ali poprej bi še rad zvedel, kdo je neki omečil, kdo ganil generalu serce, da je sklenil odpustiti morivcu lastnega sina in s priprošnjo svojo milost mu dobiti pri kralju. Ta misel se mu je vračala neprenehoma, kolikorkrat koli mu pride na spomin, ali ne bi morda Bogdan saj nekaj vedel o vzroku te iznenadne premembe. In tako mu v radostnih občutkih in v vednem premišljevanju mine nekoliko ur, dokler se ne približa večer.

Solnce je bilo že za gorami, ko se je Bogdan počasi s pokopališča vračal k siromašni bajtici. Njegov gost ga je komaj pričakoval, in ko stopi časti vredni starec črez prag, verže se mu častnik v naročje: „Oh raduj se, Bogdan, raduj se z menoj! Bog se je mene usmilil. Ti si imel prav! General mi je odpustil. Jaz se môrem spet verniti — môrem ime svoje očistiti v boju za svobodo svoje domovine!“ S tacimi

besedomi je sprejel Gustav ljubeznjivega svojega domačina.

„Bodi Bogu hvala, mladi gospod! pristavi Bogdan z resnim glasom. „Samo ne pozabite, da se vas je usmilil Bog. Ne pozabite očistiti ravno tako tudi svojo duše ter jo posvetiti Bogu!“

Gustav omolkne. Bogdanov glas mu je presunil serce; duša njegova se je počenjala prebujati k novemu življenju. Mladi častnik, ki ni bil sicer slabo po kerščansko izrejen, imel je v bajti pobožnega berača dosti priložnosti, se z Bogom spet bolj in bolj soznaniti. Vera in pobožnost, ki se je svetila v celem življenju Bogdanovem in prebivala pod njegovo siromašno streho, jela se je duši razodevati kot angelj miru in blaženosti.

Ko stopita v nizko izbico, prime ves vesel častnik starca za roko ter mu z zaupnim glasom reče: „Bogdan, ti gotovo veš, kako se je zgodilo, da mi je došlo usmiljenje in odpuščanje.“

„Vas, gospod,“ reče s posebno krepkim glasom starec, „vas se je usmilil — vam je pomagal Bog. To Vam bodi, dragi gospod, za sedaj zadosti. — Boga hvalite — na pot se pripravite!“

„Ali kako, mili moj Bogdan! kam in kod?“

„Za to ne imejte skerbi! je djal starec. „Ako Bog da, eno uró pred polnočjo, podamo se na pot. Jaz pojdem z vami ter vam pokažem pot, kjer vas Francozi gotovo ne zasledé. Ali sedaj pokleknite, gospod — molite — spoznajte, da vam je po svojem usmiljenju velike reči storil. Ta, kateri je vsegamogočen.“

Gustav, pred nekolikimi tedni še ošaben gospodiček, ubogal je, kakor bi mu bil Bogdan od mladih nog že zapovedoval. Pokleknil je ter sklenil roke. — Solze so mu tekle po licu, in serce njegovo je molilo z Bogdanom tako serčno, hvaležno in goreče, da so se gotovo angelji radovali nad njegovo molitvijo. Črez nekaj

časa vstane Bogdan, stisne Gustava na serce, in začne pripravljati večerjo mlademu gostu. Pripravljal jo je zadnjikrat. Dokler je Gustav večerjal, šel je Bogdan iz bajtice, obide okolico, zajde v log, in tam še dolgo moli. Ko se poverne, spazi, da je Gustav ves zamišljen v bukve „Hoja za Kristusom“.

Bogdan pripravi, kar je bilo treba za na pot in ob ednajstih pred polnočjo jo odrineta.

VII.

Drugi dan, ko je jelo svitati, bila sta naša dva popotnika že srečno čez nevarno mejo, kjer ni več gospodarila armada francoska. Na čudnem tem nočnem popotvanju se jima ni nič nepovoljnega pripetilo. Bogdan, ki je poznal popolnoma te kraje, ga je peljal po raznih ovinkih varno skozi razpostavljene francoske straže. Za naj večo silo pa je imel še sprevedno pismo od francoskega zapovednika. Gustav vidé, s kakošno previdnostjo vodi ga verli starce, kako varno se zna izogibati sovražnim stražam, je spoznal, da je moral biti Bogdan verli vojak. Spoštovanje, ktero se je bilo pri mladem častniku do žlahtnega berača vsak dan večalo, je s tem še bolj naraščalo. Ponosni gospod je čutil in sprevidil očitno, kako bister um, kako blago serce, kako rahločutna duša se skriva pod borno obleko beraško. Ko se pa približata vasém, kjer je stala prusovska vojska, ter sta se ločiti imela, pokazal je Gustav, da tudi v njegovih persih bije serce, ki mu ni neznana hvaležnost in ljubezen. V serčni hvaležnosti za vse, kar mu je bil Bogdan storil, oklene se častitljivemu starcu okoli vrata, in od radosti so mu tekale solze iz oči. — „Bog ti poverni, Bogdan, kar si za me storil. Odpusti mi! — Moli Boga za me! — Jaz sem ti velik dolžnik

— veči kakor misliš. — Toda poterpi! Jaz ne bom pozabil — jaz ti pridem povračat, kar si mi storil.“

„Ne pozabite Boga — obrnite se raji k Bogu. — On je v resnici naš pomočnik in vaš rešnik,“ odgovori Bogdan, in njegove oči se žaré v prvem svitu jutrajnega solnca. — Jaz nisem vreden povračila; samo to vas prosim, ne ravnajte več po strastih, ampak po vesti — po zapovedih Božjih! — Ako me ubogate, — to mi bo naj slajše plačilo.

Častnik je obljubil, da Boga nikdar več ne pozabi. Bogdan mu da za spomin bukve: „Hoja za Kristusom,“ ter ga priporoči Bogu, sam se pa oberne spet nazaj proti P—. Ker mu pa sedaj ni bilo več treba hoditi po stranskih potih, se znajde v nekoliko urah spet na svojem mestu — pod križem med lipami. — Kdor bi ga bil bolj pogledal tega dne, težko bi bil po obličju spoznal starega Bogdana. Beloglavi starec je bil ves kakor pomlajen; — oko se mu je svetilo z neizrečeno bistrostjo, v rokah je imel sv. paternošter, in serce mu je bilo s posebno gorečnostjo vtopljeno v molitvah.

VIII.

Gustav, poslovivši se od Bogdana, jo je mahal s počasnim korakom in s težkim sercem proti velikemu taboru. Berž so ga odpeljali k generalu. Pade predenj in od samega ihtenja ne more ne besedice ziniti. Ali te solze, ta zgovorna skesanost je bila pravi balzam za globoke rane v sercu generalovem. „Ah, kaj si mi naredil, ubogi Gustav!“ reče čez nekaj časa žalostni general. „Jaz sem te tako priserčno ljubil! — Tvoj rajni oče je bil moj prijatelj, in ti si... Ali moj Bog! — jaz sem ti odpustil — odpuščam!“

Gustav se mu je zahvaljeval ne toliko z besedami, kolikor z očitnim, globokim ganjenjem in milimi pogledi.

„Bog ti daj srečo! Za kraljevo milost služi spet domovini!“

S temi besedami ga je milostljivo odpustil. Gustav, če se mu je ravno odvalil od serca težek kamen, je šel z britko boleščjo v persih iz izbe. Kaj je čutil, se ne da popisati. Da bo tako mirno in vljudno govoril oče ubitega tovarša, tega se ni nikdar nadjal. Tolika večja in serčnejša je bila od sih dob njegova hvaležnost do njega. Tudi z Adolfom se kmalo spravi. — Zgodilo se ti je to brez veliko besedi. Gustav pride k Adolfu, ter najde v njem starega tovarša. Padeta si v naročje, ter si zjokata na persih težke britkosti. In na zadnje poprašča Gustav Adolfa: Kdo pa se je potegnul za me pri tvojem očetu? Kaj ne, da si to ti storil, Adolf?“

„Kaj! tega še ne veš?“ odgovori Adolf. „Kaj ti Bogdan ničesar ni napovedal?“

„Da, Bogdan je največi dobrotnik tvoj in moj,“ pristavi sin generalov. Njemu imava zahvaliti življenje svoje jaz in ti.“ In tu mu zdajci jame pripovedovati, kar je sam vedel od skrivnih prizadev Bogdanovih, kako je najpred njemu — ujetemu in obsojenemu — ohranil življenje s priprošnjo svojo pri francoskem zapovedniku; nato pa, kako je prišel in govoril njegovemu očetu, kako ga je ganil — in premogel. — Gustav stermí. In ko je dopovedal Adolfu, kako dobroto mu je skazoval v siromaški bajtici, sta se zavzela oba. „In kdo je ta čudni starček?“ sta se prašala in tuhtala stermeča prijatelja. — Pogovarjala sta se nekoliko časa in nato se je moral Gustav hočeš nočeš ločiti. Pride mu namreč povelje na nekaj tednov v vojaško kaznivnico. — Gustav se je rad podvergel tej majheni kazni. Nekoliko teh nedelj mu prejde prav hitro. Zlate bukve, ki mu jih je za spomin daroval Bogdan, bile so mu draga družba v samoti. Prestavši kazen pride k armadi, ki je bila že vsa pripravljena za na boj proti Napoleonu.

IX.

Leta 1814 in 1815 se je odločila končna osoda Napoleonova. Premagan pri Lipsku v Saksoniji se je moral na vseh krajih umikati z Nemškega proti Rajni in čez Rajno na Francosko. Bojna sreča se je obernila od njegovih bander in njegovi orli so opešali. V stiski od vseh strani mu ni ostalo na zadnje drugega kakor odreči se cesarstvu ter se prikriti na otoku Elba z malo senco prejšnje moči in slave. Prijel je Napoleon sicer še enkrat za žezlo in tron na Francoskem; ali goljufna sreča se mu ni smejala več kot 100 dni. Potolčen — vničen pri Waterlov-u je moral na novo pobegniti z Francoskega. Siromak je prišel v roke Angličanom, ki so mogočnega junaka odpeljali na daljni skalnati otok sv. Helene.

V vseh teh vojskah sta se vojskovala, čeravno na raznih stranéh, mlada častnika, ki smo se ž njima soznanili v P—. Adolf se je dobro deržal v marsikteri bitki, ter je bil povišan od stopnje do stopnje k najvišim častem. Tudi Gustavu se je dobro godilo. Z junastvom in serčnostjo je v vseh bitvah perval ter si pridobil obilo bojnih zaslug, zavoljo katerih se je tudi pri kralju pozabilo nesrečno delo prejšnjih let. V bitki pri Waterlov-u je bil med prvimi junaki. In tukaj snidši se na bojišču Gustav z Adolfom, sta ostala za naprej vedno skupaj, dokler se po dokončani vojski oba s častnim križem na persih ne poverneta v domovino. In primerilo se je, da sta prišla oba na kvartir v mestice P—. — Se ve, da sta berž poiskala starega Bogdana. Oba sta čutila in priznavala, koliko sta mu dolžna; oba sta rada obstala svoj dolg, oba sta želela, skazati mu svojo hvaležnost. Misel na žlahtnega berača ju je vedno spremljevala. — Šla sta

iskat ga pod križ med lipami. Ali sedež iz dernovja je bil zaraščen s travo. Udarita jo k bajtici: ali tudi lesene bajte ni bilo več — zginila je! — S težkim srcem in britkimi občutki sta se potem špustila na pot proti pokopališču, morebiti da tam zvesta za svojega dobrotnika.

Ali kam je prišel Bogdan? Kaj se je neki zgodilo ž njim in ž njegovo kočico? — Ko ste se pervikrat spet udarile vojska prusovska in francoska, sta na eden dan konec vzela Bogdan in bajtica njegova. Povedali bomo, kako. Neko noč se Francozje vzdignejo ter hočejo iznenadi napasti in pokončati levo krilo prusovske vojske, ali sreča jih ogoljufa in strašno razkači razperšene vojnike. Trije izmed njih udarijo v cerkvico na pokopališču. Ti tolovaji se zaženó k oltarju ter hočejo s tabernakelna ukrasti dragocen kelih, ki se je v njem hranjeval naj svetejši zakrament svetega rešnjega Telesa. K sreči je bil Bogdan tu. Komaj ugleda nesrečnike, kar na enkrat poskoči ter zapodi od oltarja prepadene tolovaje. „Poberite se mi odtod, ne grešite zoper Boga in najsvetejši zakrament!“ Vojniki, videči pred seboj le samega starega berača, si oddahnejo od strahu in se vnovič zaženó proti oltarju. Ali Bogdan je vsekal s svojo gorjačo enemu izmed njih rano, da se na tla zgrudi. Ona dva potegneta sablje. Pa, ko bi trenil, izdere Bogdan enemu sabljo iz rok in jih prežene ne čuteč rane, ki mu je bila vsekana v glavo. Bil je to čuden boj! Stari enoroki Bogdan, zmagavši nad tremi — je obvaroval svetinjo Božjo! Uperl je oči k nebesom ter se verže pred oltarjem na zemljo. Kri mu je vrela s curkom iz globoke rane na glavi. Toda Bogdan ni porajtal na rano, ampak je hvalil Boga na glas: „Čast in slava ti, Gospod moj Bog, da si mi dal prelit kri za naj svetejši Tvoj zakrament!“ Tako moli nekaj časa in pade v omedlevico.

K sreči je bila tu stara bogaboječa žena, ki se je pred hudobneži, ko so udarili na svetišče, skerbno skrila v spovednico. Pobožna ta žena je vidila vse. Ko vidi, da je Bogdan omedlel, priteče k njemu, ter mu omije čelo z vodo, da se je nekako spet zavedel. Bogdan je čutil, da se približuje zaželjena ura. In prosil je za duhovna, da bi se mogel izpovedati. Starica je tekla po-nj. — Duhovnik pridejo ter izpovedó častivrednega starčka; potem stopijo k oltarju, odpró tabernakel in vzamejo kelh, da bi zaželjeni kruh nebeškega življenja, telo Zveličarjevo, po mnogih letih prvič in zadnjič podelili junaškemu branivcu in zgrevanemu častivcu najsvetejšega zakramenta. Bogdanu se zasvetijo oči z nenavadnim, nepopisljivim leskom: radost, ki je ni moč izreči, je žlahtnega starca okrepila na novo. „O, moj Jezus, moj Bog, hrana nebeška! Ah, kako dolgo sem gladoval — žejal — hrepenel — ginil za Tebo! V kaki radosti tone serce moje, plava duša moja v tem svetem trenutku. — Hvala Ti, usmiljeni — Zveličar!“

Ali moč je ginila, glas slabel in pojemal. Duhovnik mu hitro podelé sveto poslednje olje, ter tiho molijo molitve cerkovne pri umirajočem. Molil je pa se vé da tudi Bogdan. Nazadnje še zašepa: Hvala, slava bodi najsvetejšemu zakramentu,“ in — pusti dušo. „Sedaj in na večne čase, Amen;“ mu odgovoré duhovnik in trume angeljske zapojo na višavah.

Tako je Bog sam poveličal smert svojega služabnika. Da, tudi ko je bil že duh zapustil telo, je oko ostalo uperto na oltar, in na obličju se mu je lesketal svit, kakor ga na njem v življenju nihče ni bil videl. Roke sklenjene na križ, in križček tiščé k sercu, tako je ležal tukaj Bogdan. — Duhovnik poškropé truplo s posvečeno vodo in tretji dan ga slovesno pokopljejo pri kostnici, kakor si je bil sam želel.

Tako je končal Bogdan, Častnika vojniška, ktera

bi se bila rada zahvalila žlahtnemu starčku, zvesta nazadnje od duhovnega pastirja pri svetem Križu prečudne dogodbe starega Bogdana.

Prinesel jima je nekoliko listov, rekoč: „Tu imata, gospoda, kar bi rada. Tu so nektere spomina vredne dogodbe iz življenja berača Bogdana. Popisal jih je sam pred nekoliko leti. — Prepričan sem, da nikakor ne delam proti njegovi volji, ako vama razodenem njegovega prečudnega življenja.“ Glasile so se takole:

X.

Z g o d b e B o g d a n o v e.

Na rodnih poljanah bogate Ukrajine, tam je moj dom! — Oče in mati mi tam počivata. Jaz sem bil njun ljubček, — njuna nada — edin dedič njunega imena in grajšin. Dokler sem bil pri njih na kmetih, povsod sem vidil le pobožnost in ljubezen. Oče je bil celi svoji družini pravi hišni oča. Katoliške navade, sprejete od staroslavnihi dedov, so se vestno veršile v naši hiši, in kar je še več: pravičnost in ljubezen je kraljevala povsod. Vsak večer je molil gospod s svojo družino. Nihče izmed vaščanov jih ni pogrešal v cerkvi pri božji službi. — Da, ob vseh velikih praznikih jih je bilo videti z družino vred tudi pri Gospodovi mizi. In pobožnost njih ni bila prihlinjena. Oče je bil povsod spoštovan — bil je svetovavec in pomočnik vsem potrebnim. Mati je bila mati za celo okolico — v vsaki kočici so jo poznali, vsako dete ji je tekalo naprot od daleč. Tak je bil dom roditeljev (staršev) mojih: — vera z ljubeznijo, milost z blagoslovom je prebivala v njem.

Dokler sem bil pri starših, mi je bilo prav dobro. Mati je zbudila v meni čut ljubezni Božje. Blag duhovnik so bili prvi moj učenik — in jaz sem jim bil kot punčica v očesu. Očetovo življenje mi je moglo

biti zerkalo — mi je bilo za izgled. — Ko nekoliko odrastem, sem prišel v latinske šole v Kremenci. Ah, kako težko me je stalo ločiti se od doma, od očeta, od matere! — Vestni moj učenik, duhovnik Ambrož, so se z menoj peljali v šole, ter so ostali moj varh, svetnik, vodja, desni angelj. Bile so to leta nebeških sladosti na zemlji. — V nedolžnem sercu je kraljeval mir; um se je razvijal, omikoval, bistril z vednostmi, po milosti Božji — žlahtnilo se je serce, plemenila duša, tako da so me učeniški imenovali krono šole — roditeljev čast — upanje domovine. Oče in mati sta od radosti poskakovala, slišati veselih novic od svojega sina! — Hranili so sirote upanje, da ne bom poslednji iz žlahtnega plemena S—skega! Ah, goljufali so se! Jaz sem jim upanje poderl — postal sem hudobnež! — Ali kako pri vsej svoji revii moram hvaliti Boga, da tega na svetu niso dočakali!

Bišo mi je 16 let, ko mi v enem letu umerjeta oče in mati. — Jaz ostanem sirota in dedič velikega imetka. Ali kaj je denar, kaj je blago celega sveta proti izgubi blagih staršev — proti izgubi, ki je mene zadela?! — Zgubim tudi verlega učenika in vodnika, očeta Ambroža. — Za oskerbnika mi je postavljen stric, ki je sicer vestno skerbel za poboljšanje mojih grajšin ali za dušo mojo si ni mnogo glave belil. Zanašal se je brez dvombe na moje dosedanje dobro zadržanje. — Toda, bodi Bogu potoženo! ravno to preveliko upanje je bila moja nesreča! — Jaz sem prišel najprej v Varšavo, kjer se mi precej pridruži mladih tovaršev, popačenih po krivih izrekih francoske nejevere in razuzdanosti, ki je gospodovala med višimi stanovi. Nekoliko časa sem se upiral gerdemu zasramovanju in zaničevanju, s katerim se je teptala tedaj vera na samem dvoru kraljevskem. Ali moj upor ni terpel dolgo. Mojega serca se polasti slepota, ter se jamem počasi sramovati

svete vere, zaveržene od modrijanov na Francoskem in njihovih naslednikov na Poljskem. Razun tega je bila nastavljena ubogi duši moji še druga mreža, v kateri sem skorej obtičal. Brez skušnjje in sred zapeljivih izgledov sem oslabil naj pred v kerščanskih svojih dolžnostih.

Nehal sem hoditi k spovedi in k sv. obhajilu; zanemarjati sem jel molitev, službo Božjo. V nekoliko tednih — bi me nihče ne bil poznal. Zato so prišle druge reči, ki je serce za njimi hrepenelo in ginilo: gledališče, koncerti, pevke in plesavke. Oče in mati bi se bila zgrozila nad sinovimi besedami, ko bi ga bila kaki dve leti po svoji smerti slišala, kako se je s tovarši vred šalil z vero — s pobožnostjo. — Ta čas sem tako rekoč v slast požiral hvaljene bukve brezvernih modrijanov francoskih. Njih strupeni nauki so se mi hitro in globoko vkoreninili v serce. Moje obnašanje in kratkočasovanje je bilo podobno razuzdanosti izgubljenega sina v evangelju. Da, žali Bog! preden mi je bilo dvajset let, moja vera — moja lepa poštenost bilo je že davno po njih. — Jaz sem sicer ostal pri denarjih — in vendar sem bil ubožec — siromak, ne manj nesrečen kakor zgubljeni sin, ko je moral v nesnagi in cunjah lačen svinje pasti!

Zapustivši Boga, sem zgubil svoje nebo na zemlji. Pokoj je bežal iz duše, v serce se mi je zavertal červ nemirne vesti. Življenje moje je bilo življenje zveri, ki se goni po telesnih slastih. Ali vsaka slast, ki sem jo užival v tihi brezbožnosti, je puščala v duši moje želo hudih bolečin. Vino in petje, veselice in plesi, shodi s tovarši in hoje po veselju so razpihovali v meni ogenj neizrekljive muke. Nazadnje se mi zatoži v domovini, kjer so me tolikere reči opominjale, da sem hudobnež. In spustil sem se na pot v ptuje kraje — na jug in zahod, na Laško in Francosko. Ali kaj je pomoglo! — Jaz trap sem hotel uteči mukam, ki sem jih nosil v

lastnih persih — v lastnem umazanem sercu. — Kjerkoli sem hodil — povsod me je grizla nepokojna vest — otožnost mi je pokrivala obličje in oči.

Leta 1776 se je vzdignila severna Amerika proti Angličanom. Kakor je znano, bila je sreča prijazna Američanom. Njih boj za svobodo je našel v Evropi dosti prijateljev. Jaz sem bil takrat ravno v Parizu, ko so se prve kerdela dobrovoljcev pripravljale na pomoč Američanom. Serce moje se je borilo z notranjim nepokojem, ker se je iznejeverilo Bogu. Tone v slastih in bogastvu, sred hrupa posvetnega sem bil otožen nesrečnik. In tu sem se seznanil z mladim grofom Jožefom Ch—ry, Francozom veselega, blagega serca. — Ta žlahtni, čeravno lahkomišelni tovarš, se je toliko bolj meni pridružil, kolikor očitniše se je vekšala pri meni otožnost. Na njegove besede sem se potlej podal čez morje, bojevat se za neodvisnost Amerike in v divjem vojsknem hrupu pozabiti notranjih muk. In res smo se tri leta vojskovali tam pod zmagonosnimi banderi. Slava, ki mi je migala, družba z mladimi, veselimi vojniki, veselja vsaktere so mi dušo omamile tako, da sam se spet nekako umiril. Blažilo pa me je tu naj bolj goreče prijateljstvo z dobroserčnim mojim Jožefom. Bog mi je dal oteti ednega dne prijatelja iz rok Indijanom. Ko bi namreč ne bil jaz pristregel udarca, ki ga je nameril Indijan na glavo Jožefu, bi mi bilo truplo zvestega prijatelja brez dvombe zgnjilo na pustinjah ameriških. Prijateljstvo se je med nama s tem bolj uterdilo. Jožef se mi je zavezal s prisego, da vse svoje žive dni nikdar ne bo pozabil, kaj sem mu storil v boju z Indijani.

Pripetilo se je enkrat, da se nam zapové z orožano silo udariti na Indijane Erisejske, zjedinjene z Angličani. Bil je to nevaren pot. Od cele kompanije nas je ostalo samo 12 mož, ki smo se v največi nevarnosti na-

zadnje spet k glavni armadi povernili. Na tem težavnem potu nas je strašno mučila lakota in zima. Ni čuda, da se je tukaj moštvo razkačilo. In tu smo iznenadi udarili enkrat na vas indijansko, opuščeno, kakor bi bila izumerla. Ubogi Indijani so se raztekli pred nami. Lakota nas stiska ter se razbegnemo vsi po bajtah hrane iskat.

Sred te raztresene vasi je obernilo na se oko poplepčice, ki je bilo na pol iz lesa, na pol pa iz kamenja narejeno. In jaz grem noter z desetnikom. In glej, sred strašnih pustinj sva se znašla v cerkvi kerščanski, kjer je ravno siv starček — duhovnik katoliški — sveto mašo služil. — Nekoliko Indijanov je tukaj klečalo. Spazivši naju, so se razperšili na vse strani. — Duhovni je ravno povzdigoval telo Zveličarjevo. Ali kdo more izreči, kaj je v stanu strast in popačenost človeška?! Lasje se mi ježé na glavi — roka se mi trese — noge mi upadajo kedarkoli se spomnim na delo hudobno, ki sva ga v oni svetinji na pustinjah storila. — Ali ko bi se v joku raztopil, ko bi si oči izplakal: kaj so te solze proti hudodelstvu, ki sem ga storil? — Moj Bog — večna ljubezen — večni usmiljenec — usmili se me!

Od tega časa, kar se mi je okužilo serce od strupa francoskega modrijanstva in razuzdanosti, jela se je iz moje duše vera zmirom bolj gubiti. Nazadnje se mi je zdelo, da se morem z družimi nesrečniki vred ponašati s popolno nejevero. Ali taka slepota ni terpela pri meni še leto ne. Žalostna skušnja in prirojena moč mojega uma ste me nagnale, da sem zopet dvomiti počel o krivem in plitvem modrijanstvu, ki je razglaševalo človeka za brata živine in zveri, červov in žizkov. Ko pa pridem na Francosko in na svoje oči vidim nesramnosti, ki so jih povzdigovali oni modrijani brez vere — brez Boga, — ondaj sem se posili začel strašiti njihove modrosti in razuzdanosti francoskega

dvora in gospode. Spomin na dom in na blago, prirojeno prostost našega vernega ljudstva, spomin na očeta in mater, na njih vero in ljubezen, na pobožno in blaženo življenje, na besede, na prošnje pri ločitvi, na tiho, mirno, veselo smert, da tudi njihov grob: — čudno je moč na me imel. Duša je jela žalostno pogreševati izgubljeni raj nedolžnosti in nebeški mir blažene vére za mojih mladih dni. V ravno tej meri raslo je pa tudi čertenje ljudi, kateri so me ob ta raj pripravili ter mi za odškodno niso zgoli nič dali razun plitkih zapopadkov o rečéh, ki so mi bile svete. S tem čertenjem sem se prepeljal v Ameriko. Življenje v vojski, pod poveljem pobožnega Washingtona, ki se je bojevala za svobodo, lepota in veličanstvo jezer, da tudi puščav ameriških so me pripeljale počasi k treznejšemu premišljevanju o Bogu in o rečeh Božjih. To so bili početki k spreobrnjenju! — Jaz sem veroval v Boga, ki me obdaja povsod, mi govori od vseh strani. Toda Kristus in Cerkev njegova sta mi ostajala neznana skrivnost; slepil mi je pogled napuh uma in predsodki proti duhovstvu, s kterimi so me bili modri-jani francoski kermili — napajali — kužili.

Izmed vseh členov vere katoliške se mi je pa protivilo zlasti učenje od svetega rešnjega Telesa. Kaj čuda, da se mi je tudi sveta maša zdela sleparija, in duhovniki sleparji — hinavci? — Duhovnik in cerkev, križ in oltar so se mi studili. Ah, in to je bilo ravno krivo, da sem na pustinjah ameriških storil hudobijo, ktere, če bi si tudi oči izplakal, vse svoje žive dni dostojno ne bom objokoval.

Ko sva bila jaz z desetnikom udarila v svetišče sred puščave, je povzdigoval stari duhovnik telo Gospodovo. Zavoljo nesreč zadnje vojne, zavoljo glada in jeze, da nam pri napadu ni šlo vse po volji, sem bil ves razkačen. In zaženem se k oltarju, skočim k du-

hovnu, nagnjenemu in govorečemu svete besede nad kelhom, popadem starčka po divjaški za roko — zakričim mu: „Molči, slepar — stoj s svojimi sleparijami in pripravi mi rajše mesa, kruha, vina!“ — Vredni duhovnik ogledavši se na me z nekakim neizrekljivim čutom in pogledom, je hotel sveto delo dalje opravljati. Ali mene tolko bolj popade togota — mene se polasti hudi duh. Kakor serdita zver popadem kelh, ga treščim ob tla, tako da se je predraga kri Gospodova razlila po podu kraj oltarja. — Ubogi vredni starec je padel na zemljo kakor ranjena košuta, in razjokavši se jame s prahom vred lizati prečastito kri Zveličarjevo. Jaz sem se zakrohotal kakor satan. Desetnik, terd človek brez občutka — brez vere — se mi je hotel prikupiti. Skoči tedaj k oltarju — duhovna proč potisne in z derzovito roko popade hostjo ter s krohotom reče: „Meni se hoče jesti. Tukaj imava kruha — najejva se!“ — Častitljivi starček mu hoče posvečeno hostijo iz rok iztergati, ali zastonj! On udari duhovnika s pestjo tako silno, da se ubogi starček brez zavesti na tla zgrudi. — To vse se je zgodilo v trenutku. Tovarš razlomi sveto hostijo, ter poda z divjim hrohotom kosce tudi meni. Od strašnega stoka in pada častitega starčka se mi zbudi usmiljenje v sercu in jaz se začnem sramovati. Na stran potisnem desetnika, zajmem vode v posodico pa začnem oživljati omamljenca. Starec čez nekoliko časa odpre oči. Bilo mi je, kakor da bi me bil prebodel s svojim solznim pogledom. Komaj se zavé, kar se mi izterga iz rok ter se spet verže na mesto, kjer sem jaz izlil kri Gospodovo, pa jo milo zdihovaje liže s tal. Tovarš moj je že imel kelh v rokah. Kričal je ko brez pameti, klet duhovna in se veselil, kako mu bo žganjica dišala iz tega kelha! — Tovarš moj odide — jaz od srama tudi nisem mogel ostati dalje na mestu, ki je spričevalo tam očitno moje tolovajstvo!

Pred kaznijo Božjo zastonj uteka brezbožnik. Angel Gospodov z golim mečem hodi vsakemu hudodelcu za petami: — hodil je za petami se vé tudi nama. — Moj hudobni pajdaš se je smejal, kako mu bode dišalo žganje iz ukradenega kelha. Ali on se iz njega še vode ni napil. — V širokih lesih, brez potú in steze, smo zablodili. Prenočivši na bregu med močvirji opazimo drugi dan zjutraj, da so nas oblegli Indijani. In nastal je kervav boj. Mi smo se branili po levje; ali Indijanov je bilo preveč. Po kratkem boju smo bili premagani. Samo malo jih je izmed naših imelo srečo, da so živi utekli k svojim: drugi so bili zajeti in pomorjeni. Z desetnikom prideva v sužnost. V desetnikovi torbi so našli kelh. Razkačeni sinovi puščave, ko spazijo to ukradeno sveto stvar, zaženo strašen krič, in oči so se jim iskriale od neizrečenega serda. Ko bi trenil, naju privežejo za drevesa, tako da sva morala eden drugega gledati. Divja strast je zadušila v njih vsak rahliši občutek, zaglušila silni glas nove vere, ki zapoveduje usmiljenje. Ubogemu desetniku napravijo pod nogami germado ter jo zažgó, tako da se je nesrečnik živ spekel. Siromak je kričal od bolečine, da mi je serce pokalo. Indijani pa mu razporjajo život, odsekajo mu noge za gležnjem, roke na komolcu. Jaz sem videl, kako nesrečni pajdaš v neizrečenih bolečinah konec jemlje. In naprej sem videl, da taka smert čaka tudi mene! — In tu me jamejo obhajati smertne britkosti. Celo moje dosedanje življenje mi stopi na enkrat pred oči; bližnji grob mi je oznanjeval bližnjo večnost! Hotel sem moliti — čez veliko let spet pervikrat: — ali strah mi ni pustil. V edini besedi: „Bog, usmili se me!“ je našla duša moja nekako tolažbo. In Bog se me je usmilil, — pomiloval je nesrečnika! — Postarni sivček v črni obleki, — tisti duhovnik, ki sem bil z njim pretekli dan v cerkvici tako neusmiljeno rav-

nal — prinese mi usmiljenje — postane mi angelj varh! —

Blagi ta starček — apostolski duhovnik — je bil veliko let misionar v onih krajih. Spreobrnivši nekatere rodovine indijanske na kerščansko vero, je bil vsem pravi oče. — Komaj od daleč zapazi, kaj se godí, kar zavpije z milim glasom, in v nekoliko trenutkih se znajde sred razkačenih sinov puščave. Starček viditi, kaj se je zgodilo, se prestraši — se razjoče, ter jame prositi in rotiti razdražene Indijane. Ali ti mu kot za izgovor pokažejo kelh, ki so ga našli v torbi mojega nesrečnega pajdaša. Starček ostermí, sklene roke ter solzne oči oberne k nebesom. In pri tem zagleda — spozna mene. In zapové, da me precej odvežejo. Kmaló sem bil prost in se veržem na kolena pred služabnika usmiljenja in ljubezni. Kaj sem tačas občutil, nisem v stanu popisati. Bilo mi je, kakor da bi mi ognjene gore padale na glavo — na dušo. Častitljivi starček, kot angel mirú, me vzdigne in me tako milo pogleda, da se je vsa duša v meni razplakala. Jaz sem molčal, kajti mi govoriti ni bilo mogoče. Molčal je tudi duhovnik, le ukazal je, naj mi dadó kaj jesti in hladne vode, da se okrepim. In dali so mi. — Jaz sem segel po kruhu — po vodi, jedel in pil sem — toda bolj le zato, ker se volji starčkovi protiviti nisem hotel.

Črez nekoliko časa so jo Indijani odrinili z borišča. Jaz sem moral ž njimi. Za nekoliko ur težavnega potovanja smo prišli v malo vas indijansko. Žene in otroci so nam tekli naproti, ter veselo pozdravljali svoje možé in očete. Ali k staremu duhovniku je vse derlo — tiščalo vse, kot k očetu, ter mu ne samo roke, ampak tudi obleko poljubovalo. Cela truma ga je spremljevala v njegovo kočó. Duhovnik delí sv. blagoslov svojim dragim otrokom, ter odpusti trumo, meni pa pomigne, naj grem ž njim v kočó. Tam sedem in

božji služabnik mi prinese sadja in divjačine, naj jem in se okrepčam. Ali od britkosti in srama nisem mogel jesti — nisem mogel govoriti.

Duhovnik k meni doslej tudi še ni spregovoril, ampak odšel je v drugo izbico, padel tam na kolena ter molil dolgo pred podobo križanega Zveličarja.

Jaz sem ostal celi dan sam s svojimi mislimi. Na zadnje se stori večer. Bogaboječi starček me pelje v drugo izbico, mi napravi posteljo iz mahú, ter mi po francoski voši „lahko noč!“ Jaz mu odgovorim s solzami v očéh; on pa me prime za roko ter mi pokaže na božjo martro in odide v prvo izbico. — In nastopila je noč strašna — grozna. Žalost, sramota me tu grize v globočini moje duše. Komaj stisnem oči, že mi je stala pred njimi podoba ubogega mojega tovarša in me strašila. Jaz sem ga videl, kako mu roke odsekujejo, trebuh porjajo; — videl sem, kako se mu čreva ven spuščajo — slišal sem, kako milo joče in zdihuje, da so trepetale žile in kosti. Večkrat puhnem iz postelje in hočem pobegniti. Ali kod in kam v tamni noči iz bajtice duhovnika, ki mi je včeraj otél življenje? — Tako mi mine noč. Zjutraj me najde starček na postelji — bolnega. Huda vročina, kakor sem potlej zvedel, mi je vzela zavednost!

Dokler sem bil na Francoskem, popisovali so mi duhovne skoz in skoz kot hinavce in samopridneže, ki na drugo ne mislijo kakor na zvijače in maščevanje. Na pustinjah med divjaki v Ameriki sem se prepričal, da je ta reč vse drugač. Blagi duhovnik, ki sem mu napravil bolečine, britkejše mimo smerti iz rabeljnovih rok, mi je ohranil življenje, me otel iz rok razkačenim Indijanom. Jaz sem oskrunil dom Božji in on — zvesti služabnik Gospodov — me je pogostil pod svojo streho. Ko se me loti bolezen — ko me vročina ob zavest spravi:

bogaboječi starček je skerbel za me ravno kot skerbna mati za svoje dete.

Bog se je usmilil — jaz nisem umerl, temoč počasi ozdravel. Ah, kaj bi bilo z menoj, ko bi me bila smert pokopala v mojih grehih brez kesú — brez pokore! Ali ljubezen, s katero mi je stregel duhovnik, mi je prebudila po milosti mojega Odrešenika dušo — k pokori! Iz ust miloserčnega tega Samarjana ni ušla skoz celi ta čas ne ena žala beseda; na njegovem obličju sem videl le usmiljenost, v vsem njegovem ravnanju z menoj zgoli ljubezen. In to je bilo čudno zdravilo ubogi moji duši. Da sem pri njem našel toliko usmiljenja, mi je omečilo serce, grehi so se mi jeli staviti pred oči — jaz sem počel s solzami močiti svojo posteljo. V tej meri, kakor sem prihajal k sebi, so se množile tudi britkosti moje duše, ki se je zbujevala po težkem padu k novemu življenju.

Ozdravel sem! — Mogel sem zadnjič spet opirati se na noge. In tu je bil prvi moj pot v sobico, v kateri je prebival — v kateri je molil moj dobrotnik — usmiljeni Samarjan — mož po volji Božji. On je ravno v molitvi. In veržem se predenj na kolena, ter ga veš v solzah z oklenjenimi rokami prosim, naj mi odpusti. Kakor angel mirú, ko služabnik ljubezni me vzdigne in solza mu zaleskeče v očéh. — „Jaz sem vam že davno odpustil“, mi reče starček. „Ali vi ste se pregrešili tisti čas tudi proti Najsvetejšemu — proti Zveličarju; pregrešili ste se proti Njemu, ker ste oskrunili presveto Telo, predrago kri Gospodovo. Kakor se mi dozdeva, ste katolik. Jeli pa veste, kaj je sveta maša?“ Poslednja njegova beseda omami mojo dušo. Iz početka nisem mogel ne besedice pregovoriti. Ljubeznivost Božjega služabnika mi na zadnje razveže jezik. Odgovarjaje na njegove prašanja, sem zvedel, da so mi ostali v pameti člani vere kerščanske: ali ta vera je bila, žalibog!

proč. Jaz sem vedel, kaj imam verovati, ali nisem veroval. — Oh! kako globoko sem padel!

Ta beloglavi duhovnik je bil, kakor sem pozneje zvedel, v Dalmaciji rojen. Duh Gospodov ga žene v kloster ter naredi iz njega duhovnika, vrednega, da se mu dá ime aposteljna. Gorečnost za razširjanje svete vere in zapoved poglavarjev ste ga pripeljale v Ameriko, kjer je skoz celih 20 let med divjaki obdeloval božji vinograd. Bog je blagoslovil nevtrudno njegovo ljubezen in delavnost apostoljsko; — cel rod Indijanov je pridobil Kristusu. Ti novo-spreobrnjenjenci so ga ljubili kakor svojega očeta. Vsaka beseda, vsak mig njegov jim je bil zapoved; pobožnost in poštenje, pravica in gostoljubnost, edinost in ljubezen so stanovale v tej novi rodovini otrok Božjih.

Bogaboječi starček — oče Ambrož — ki me je ohranil pri življenju, se je trudil na vso moč, da bi mi iz bolezní — ali kaj pravim, iz bolezní? — da bi mi iz duhovne smerti pomagal k življenju neumerjočemu. Ko sem jel močnejši prihajati, me je nagovoril, da bi ž njim hodil k sveti maši. Ubogal sem. V leseni cerkvi, napolnjeni s pobožnimi Indijani, so se mi odperle vrata k življenju. Tu sem videl može, žene, otroke, goreče od duha vere in ljubezni Božje. S kako gorečnostjo prostodušne žive vere so se tu poniževali pred svojim Odrešenikom prerojeni sinovi puščave! — In jaz, rojen kristjan, sin bogaboječih staršev — ah! kako merzlo, kako suho, mertvo sem imel serce! — Na misel so mi hodili blaženi dnevi moje mladosti; rad bi bil molil z gorečimi Indijani; ali serce mi ni dalo. In tu sem še le jel čutili svojo vero — jel sem z žalostno dušo iskati svete vére. Oče Ambrož, kateri je komaj čakal tega zaželjenega trenutka, se mi ponudi za pomočnika. Molil je za me, molil z menoj. Vsakega dne zjutraj in na večer sem se pogovarjal ž njim o Kristusu, o Nje-

govem evangeliju, o Njegovej cerkvi in on mi je razložil prečudno visokost keršanske vere. In tako je gnila počasi tmà zmotnjav in gerda noč nejevere iz moje duše. Pri meni se je jelo svitati, in nazadnje napočiti tudi meni dan, razsvetljen od solnca katoliške resnice.

Po bolezni ostaja človek dalj časa kumern in slab. Tako se je godilo tudi meni. Ko sem se namreč iz svoje krive nejevere počel dvigati k veri, iz dvomb k resnici, se polasté neizmérne britkosti moje duše. Pri luči Kristusove vere mi je bilo še le mogoče popolnoma spoznati, kaj je gréh, in kakošni so grehi moji. Bogaboječemu starčku ni ušlo globoko moje terpljenje. Ali on je imel mazilo — imel je vino in olje za moje rane. Jaz mu odkrito odprem svoje serce, pri sveti spovedi mu razodenem te globoke rane: — in on mi poda čudno mazilo, pomiri me z Bogom, nauči me, svoj pogled zaupljivo povzdigovati k sedežu večnega usmiljenja.

Po odvezi duhovnikovi so spadli z mene okovi, težji mimo vsakega bremena na zemlji. Pač sem se sedaj v vseh britkosti, v vsem terpljenju tolažil z vero, da mi je Bog grehe moje odpustil — terdno sem bil prepričan, da je bila odveza mašnikova izreka večnega Pomilovavca: ali me je vendar žalostno serce neredko naganjalo, da objokujem nesrečne zmote in ostudne hudobije svoje mladosti. Čutil sem globoko, kako sem se pregrešil proti Bogu. Serce moje je hrepenelo sedaj z neizrečeno željo za nebeško hrano Gospodovega Telesa: ali jaz nisem nikakor smel pristopiti k mizi Zveličarjevi v cerkvi, oskrunjeni z ostudno mojo hudobnostjo.

In prebil sem v tej blagoslovljeni puščavi četeri leta pri duhovniku, ki mi je bil več kakor dobrotnik. Ali pobožni starček, slab od starosti in truda, nazadnje

nevarno zbolí. In čutil je, da mu ne bo na svetu več ozdraveti.

Jaz sem mu stregel do zadnjega trenutka. Ah! koliko sem se naučil pri njem v tej bolezni, koliko o njegovi smerti! — Bolezen njegova ni terpela dolgo: vsak čas mu je bilo hujše. Toda oče Ambrož je terpel tiho ko jagnje, v vsem priporočevaje se v voljo Božjo. — Ali vse drugač so se vedli hvaležni sinovi puščave. Ti so noč in dan zdihovali k Bogu, da jim pri življenju ohrani očeta in dobrotnika njihovih duš. Kaj pa sem jaz čutil oni čas, mi ni moč izreči! Tudi jaz sem jokal, zdihoval, molil z blagodušnimi Indijani za vernega služabnika Gospodovega. — Ali Bog je drugači odločil. Nebesa so čakale na izvoljenca, in jaz sem vidil, kako umira pravični.

Bilo ti je na dan Vnebovzetja Device Marije, ko jo pomignil Gospod angelom svojim, da naj iz doline bolečin in solz izpeljejo dušo stvarjeno, odrešeno, posvečeno in dozorelo na slavo blagoslovljenih nebeščanov. Na večer, kakor da bi bil uže vedel, da prihodnjega večera ne učaka, je s posebno gorečnostjo podeljeval očetovski blagoslov hvaležnim in ljubljenim Indijanom. — Noč je bila tiha. — Zjutraj ko je solnce v celi svoji nebeški lepoti vzhajalo na obnebju, je izmolil moj duhovni oče vsakdanjo duhovsko molitev. — Bolečine so popustile, celi obraz se je razsvetil. Tu mi pomigne, da pristopim k njemu. Prime me za roko, pogled svoj upre na me v britkosti, ter me jame tolažiti, opominjati k stanovitosti na potu spokornosti, uterjevati me v upanju, da se Bog usmiljuje grešnikov, če so še toliki, če le pokoro delajo. — Ni govoril mnogo; ali vsaka beseda mi je rezala globoko v serce. Padem na kolena, pa obetam svetemu starčku, da hočem skoz celo življenje iz vse moje moči držati se Jezusa Kristusa in svete Cerkve njegove. Služabnik Božji se nasmeji na

me, mi stisne roko, mi podelí blagoslov — pa pritisne nato sv. martro k sercu, ter vzdihne : „Sedaj odpusti, Gospod, svojega služabnika v miru!“ — Nakloni glavo ter zaspí v Gospodu!

Indijani so spravili truplo svojega aposteljna na pokopališču, ograjenim z mladim drevjem, nasajenem s posvečenim drevesom življenja — s sv. križem. Tik tega križa je bil grob, ki so vanj položili mertvo telo bogaboječega misijonarja. In na grobu našega dobrotnika smo plakali in molili nekoliko dni jaz in hvaležni Indijani.

Ali ta občina kerščanska sred širokih pustih lesov ni smela ostati brez duhovnika. Bilo je tu treba služabnika Gospodovega, ki bi se trudil doveršiti delo, ki ga je začel verli oče Ambrož. In sklenil sem oditi iz te pustinje, da poiščem blagoserčnim Indijanom apostolskega duhovnika. Poslovivši se nato ž njimi, se spustim na pot proti jutranji strani.

Bil je ta pot težaven, nevaren. Ko bi me nekoliko Indijanov ne bilo spremljevalo in Bog očevidno ne bil varoval: poginil bi bil na teh pustinjah. Tako pa sem s pomočjo Božjo prišel srečno v kraje, kjer sem zadel na kerdela naše armade. Bila je to čudna naključba — ali kaj pravim naključba? — čudna je to bila naredba Božja, da sem zadel ravno na tisti polk (regiment), v katerem je bil moj prijatelj Jožef častnik. — Zvesti tovarš me stisne na serce kot tovarša, ki je vstal od mertvih. Ali ni mu ušlo, da se je z menoj zgodila velika premena. Razodeti mu koj, kaj se je z menoj godilo v puščavi, za to se mi še ni zdel pravi čas: on bi me tudi razumel ne bil. Povem mu toraj, kako me je pri življenju ohranil beloglavi misijonar, in kakošne nezgode so me zadele na potu, vse drugo mu pa zamolčim.

Moram spoznati, da mi je bilo v Ameriki že nekako tesno. — Tožiti se mi je jelo po Evropi: tam sem se nadjal, najti popolnoma dušni mir; tam sem mislil dobiti duhovnika, ki bi bil pri volji prevzeti delo, započeto po apostolskem očetu Ambrožu. Ali prijatelju za voljo sem se pomudil tu še za kratek čas. Med tem se začne bitka z Angličani. Jaz odidem z dragim svojim tovaršem v bitko, vojskujem se na njegovi strani ter mu otmem življenje, ali sam zgubim levico. Sicer bi bil obupal; ali sedaj občutim očitno, da imam za kaj Boga hvaliti. Kajti je li ni bilo to usmiljenje Božje? Ko bi bil obé roke zgubil, je li bi ne bila to zaslužena kazen za grozno hudobijo, doprineseno v pustinji? Ali Gospod me je pomiloval. On mi ohrani desnico, da si morem solze utirati in se po persih biti, vzdihaje: „Bog, bodi milostiv meni, ubogemu grešniku!“

Ko se mi je rana zacelila, poslovim se z Ameriko. Toda pred sem izpolnil obljubo, ki sem jo storil Indijanom. Povedal sem za nje duhovnim misijonarjem v Filadelfiji, potem se podam na pot v domovino. Prepeljavši se v Evropo, se obernem z Francoskega čez gore na Laško k grobom svetih aposteljnov. Bog me je sprevajal na tem potu ter me pripeljal v sveto mesto — v večni Rim. V znamenitnem koloseju — tam, kjer je na tavžente mučencev za Kristusa na spričevanje svoje prave vere kri prelilo — tam pri križu sem točil solze nad svojimi grehi. Bog mi je dal zmagati nad grozami, ki mi jih je pred oči stavila misel na večnost. V cerkvi svetega Petra, v spovednici pri duhovniku, polnem modrosti, poterpljenja in ljubezni sem našel nazadnje mir, ktereга sem resnično iskal — našel sem, kakor za terdno upam, spravo z Bogom po zaslugah Kristusovih. Po prejetju presvetega Rešnjega telesa iz rok sv. očeta papeža sem dobil moči od zgorej. — Ali jaz hudobnik je li sem bil vreden tolike milosti Tvoje,

moj Bog, pomilovavec večni? — Ah, ko bi ne bilo usmiljenje Tvoje večje, kakor morejo biti grehi naši: gorje bi bilo meni, bil bi izgubljen. Ali tako sem iz globočine svojega serca klical k Tebi; — Ti si uslišal moj glas, da morem povikševati usmiljenje Tvoje!

V Rimu sem ostal pol leta. Ukrepil sem se tu na duši z molitvijo in premišljevanjem v katakombah (podzemnih jamah z grobmi), in s težkim srcem sem se ločil od tod spet v svojo domovino izpolnjevati svoje dolžnosti. — Tako je minulo nekoliko let. Nazadnje pa sem dobil moč, da izpeljem, na kar sem se v Rimu pripravljaj. Prodal sem svoje grajščine in zaklade svoje založil, kjer jih rija ne sné in tatje ne ukradejo. Hotel sem iti v kloster. Ali Duh Gospodov me je razsvetlil in jaz si izvolim drug pot, da doveršim svojo pokoro. Ponosni moj duh je moral pohleven postati. — Beraška palica, borna obleka in bisaga so postale moje bogastvo. In vendar je našlo dosti tolažbe moje ubogo serce pod to suktnjo!

Nekoliko let svojega življenja sem prebil blizu Odese. Ali moji znanci in prijatli so mi prišli na sled. Za tega voljo sem šel od tod daleč na zapad v ptujo deželo — in tukaj po sreči najdem v zapuščeni bajtici za umerlim puščavnikom stanišče. — Jeli tukaj ostanem še dolgo, to je v božjih rokah. Kolikor dalje toliko bolje, da mi tem manje ostane za večnost. Ne želim si nič drugega, kakor da bi se Bog moj usmilil nad menoj!

XI.

Častnika, prebravši zgodbe Bogdanove, sta ostermela oba. Iz teh odlomkov iz življenja tega čudnega berača sta spoznala, da še dosihmal nista našla človeka, kteremu bi se mogla zavoljo npravne kreposti in stano-

vitnosti bolj čuditi. — Duhovnik, ta prijatelj Bogdanov, je opazil to ganjenje. In razloži visokima gospodoma še nekatere reči iz življenja nenavadnega berača, po čemur se je pa spoštovanje do Bogdana še bolj povejšalo. Prečudni dogodki nenavadnega berača so jima segli globoko v serce in ju s časom napeljali, da se verneta čez nekaj let sama v krilo matere Cerkve.

Na velikem pokopališču v P—i najdeš še dandanašnji v kotu prost kamniten spominek. To ti je križ in pod njim napis, ki govori, da tukaj v Gospodu počiva: berač Bogdan.

2.

Moč angeljskega češččenja v izgledih.

Namen teh verstic ni drugi, kakor poveličevati Marijo med slovenskimi brati. Vem, da vsak rad od Marije, naše ljube matere, kaj lepega sliši; za tega voljo sem ta spisek napravil, da zgledi slovenske brate in sestre k tej angeljski molitvici spodbudé in tako več zaupanje v Marijo obudé. Časi so hudi — obernimo se k Mariji. Ona more pomagati in hoče. Akoravno devetnajsto stoletje hudobije vsake sorte ljubi, je vendar to stoletje od veliko učencikov „Marijna doba“ imenovano — zato ker pri vsi hudobiji vendar ni Marija v nobenem stoletju toliko častivcov imela kot v tem. Brez dvombe smemo tedaj se zanesti, da bo Marija vse hudobije in krivovere zmagala in sv. Cerkvi čast in veselje prinesla. Zatorej češčena Marija!

Molitev k časti Marije device in njih moč.

Čudapolne so pobožnosti do Marije, če se z resničnim sercom, v zaupanji in ljubezni opravljajo. To pa tudi ne more drugači biti, ker se darujejo mogočni kraljici — ktera se imenuje delivka nebeških zakladov. Sv. pismo in sv. očetje so si izmislili posebne besede za imena tej preblaženi devici; vidi se v njih zapopadek vsega naj lepšega, naj modrejšega, naj višega bogoslovstva. Marija se časti zdaj ko priprošnica, zdaj ko delivka; drugikrat ko vodnica vojsknihi trum svete cerkve proti krivoveram. Marija razsvetljuje kot nevidni pridigar, raztergava vezi pregrehe, tolaži duše. K drugim svetnikom kliče sv. cerkev: prosite za nas; — k Mariji pa sploh bolj zaupljivo zdihuje: odreši zaveze grešnikom, prinesi luč slepim, daj življenje čisto, stanovitnim pot pripravi, stori pohlevne in čiste. Zavoljo tega sv. cerkev pri vsih službah, pri blagoslovu, pri delitvi sv. zakramentov Marijo na pomoč kliče. Zdi se, da kakor je nebeški Oče hotel, da imamo le po zasluženju Njegovega Sina kaj prositi, je tudi Sin hotel, da mu moramo vse naše prošnje skozi roke Marije njegove matere pošiljati. Pa saj tudi viža, po kateri se k Mariji obračamo, ima posebno slast, da človeka miče in vleče, mu razjasni njegov um, gane serce in krepí njegovo voljo. Kaj hočemo od angeljskega češčenja reči, ali ni v resnici polno milosti? Ta molitvica ima naj lepši čast v sebi, ki jo zamoremo Mariji dati — mi jo spomnimo na njeno velikost, njene čednosti, popolnosti — na njeno moč v nebesih in na zemlji. Marija se je svetim možem prikazala, da jim je moč Ave Marija razodela. Sv. Dominik in Janez Kapistran sta očitno oznanovala: da je zveličanje z Ave Marijo začelo in da tudi zveličanje posamesnega je na to molitvico navezano; da je ta

molitev sad življenja iz suhe nerodovitne zemlje potegnili in da ravno po tem češčenju beseda božja v našem sercu kaliti začne in sad življenja Jezusa Kristusa zarodi. Zato nas naša ljubeznjiva mati vsaki dan trikrat z mrtvim bronom opominja, da bi je ne pozabili tako imenitne pomočnice za naše življenje. Pa ne samo trikrat na dan, ampak vselej naj bo Ave Marija v našem sercu, posebno v nevarnostih, stiskah, težavah in zopernostih. Vselej naj zadoni iz dna serca: Ave Marija.

1. Začetek „Ave Marija“.

Pervi kristjani že so Marijo s to angelsko molitvico pozdravljali. Že v redih cerkovnih sv. Jakopa se najde: „Pustite nam častiti spomin svete neomadeževane in častitljive device Marije, da na njene priprošnje odpušcanje zadobimo;“ potem se berejo besede: „Češčena si Marija, milosti polna, gospod je s teboj, ti si blagoslovljena med ženami in blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus“.

Sv. Krizostom piše tudi: Mi te častimo, mi te pozdravljamo, Marija polna milosti, gospod je s teboj, zato ker si Izveličarja naših duš redila.“ Sv. Atanazi je molil: „Mi te pozdravljamo, Marija polna milosti, gospod je s teboj; kori angeljski se družijo s stanovavci na zemlji, da te počasté. Ti si blagoslovljena med ženami in blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus! Prosi za nas, ti naša gospodinja, mati in nevesta Gospodova“. (Wetzer Lex.)

2. Imenitnost „Ave Marije“.

Arhangel Gabriel je s to molitvo nar vekši vseh čudežev oznanil, in ta molitvica je studenec vsega zveličanja za grešni svet. Ravno za tega del je naše izveličanje na to počeščenje navezano; nebeška rosa je, ki

našo dušo napaja in rodovitno dela; brez te rose bi duša le ternje in plevel rodila. Marija je zveličanemu Alenu (de la Roš) razodela: „Vedi, moj sin,“ je djala, „in vsim naznani, da je bližnje znamnje pogubljenja, kdor angeljsko češčenje, katiro je svetu zveličanje prineslo, z nevoljo, merzloto ali zanikernostjo moli“. Bolj častiljivega za te, o Marija, ne poznam in bolj tolažljivega češčenja. Neki drugi učenik pravi: to pozdravljenje ne gre do nebes, brez da bi milost za nje na zemljo ne prišla. Sv. Jera je od Marije zagotovljena bila, da za vsako Ave Marijo bo eno milost prejela. Sv. Brigiti je Marija za pokoro naložila, da za majhno nevoljo naj eno Ave Marijo odmoli. Kdo ne vé od sv. Dominika, da mu je mati božja povedala: le po sv. roženkrancu se bojo krivoverci krotili, in da je tako, je nasledek pokazal, ker je z molekom čez 100000 krivovercev na pravo pot pripeljal, in koliko drugih terdovratnih grešnikov je ta pobožnost do Marije spreobrnila! Postavim sem še le te besede nekega svetnika: „Ave Marija, s pobožnostjo izgovorjena, je sovražnik hudiču, ktereга v beg zapodi, in kladvo, ktero ga zdrobi; je posvečenje duše, veselje angeljev, pesem izvoljenih, petje novega zakona, sladkost Marije, poveličanje presvete Trojice.“

Marija občuti neskončno veselje, kolikorkrat to pozdravljenje zasliši: kakor je sveti Mehtildi razodela, da nobena druga pobožnost ji tako ne dopade in večega veselja ne dela kot serčno izrečene besede: Češčena Marija; in da posebno te le besede: „Sv. Marija mati božja prosi za nas grešnike“ jo na dolžnost opominjajo, z grešnikom usmiljenje imeti, ker so oni vzrok njene sreče in pristavi, da bi ona ne bila milosti zadobila, ko bi je grešniki ne bili zgubili, da ne bi bila postala mati Izveličarjeva, če ne bi bilo treba rešiti človeka, in da neskončno število milosti ji ni bilo dodeljeno, ako bi ne

bilo potrebno, da ima mati milosti in pribežališče grešnikom postati.

Pa ne sami Mariji napravlja „Ave Marija“ veliko veselje, ampak tudi angeljem in svetnikom. Sv. Alain pravi: vse nebesa se tega pozdravljanja veselé; milijon in milijon angeljskih trum prepeva nebeški kraljici to molitvo včast. Kakor je pa v nebesih veselje nad tem, tako se pekel trese pred „Ave Marijo“.

Zato skušnja uči, da bolj ko je človek pobožen, bolj tudi to molitvico ljubi. Izveličani Ludevik Marija od Montfort pravi: Boljšega znamenja, za zvediti, ali je kaka oseba iz Boga, nimam, kakor če se ve, da ona Ave Marijo, sv. roženkranc, rada moli. In kdo ne bo z veseljem tega delal? Posvetno kraljico pozdraviti je le redkim pripuščeno, in to se šteje za posebno čast; kraljico vseh kraljic pa pozdravljati je vsakemu in ob vsakem času dovoljeno. Ave Marija je molitvica celega sveta: stari in mladi jo molijo; otrok, ko začne govoriti, že pozdravlja s temi besedami preblazeno mater; starček, ki ne more družega, vendar „Ave Marijo“ še čez svoje žnoble proti nebesom pošilja. Celo grešnik sme, in znabiti da je ta molitev še edina, ki ga zamore k Bogu pripeljati, zadnja deska zdrobljene barke, katira po opuščeni vseh drugih pobožnosti in molitvic, po verhu še plava?

Kdo vé, koliko že skoraj vtonjenih je ta draga deska v zavetje pripeljala!

3. Sv. Katarina Sijenska.

Ta svetnica je komaj peto leto svoje starosti dosegla, ko je že plamtečo pobožnost do Marije skazovala. Ob vsaki uri je darovala nebeški kraljici „Ave Marijo“; zvesto je na vsaki stopnici, ki so do očetove hiše peljale, pokleknila in mogočno Devico na pomoč

poklicala ter eno „Ave Marijo“ odmolila. O takem zgledu se je ljubezen do Marije tudi v veliko družih devicah vnela, ki so ž njo vred na odločenem kraju dela pokore doprinašale, pa tudi Češčeno Marijo s posebno gorečnostjo molile. In sv. Katarina je milost dosegla, da so jo nebeški duhovi večkrat obiskovali in to se je zgodilo le za plačilo odmoljenih Ave Marij.

4. Sveta Jera.

Jera je imela prelepo navado, pred praznikom vnebovzjetja Device Marije toliko Ave Marij odmoliti, kolikor let je Marija na svetu preživela. Prigodi se eno leto, da svetnica ni mogla to število brez počitka dopolniti, ker jo je merzlica nadlegovala. Pa ona ne odjenja, in ko to molitev Mariji daruje, se jej nebeška kraljica prikaže v zelen, z zlatom vpleten plašč ogernjena in ji reče: kolikor besedi je v molitvici, ki so jo ti in tvoje prijateljice ravno do mene poslale, tolikor cvetlic vidiš na tem plašču; in večji ali manjši svit teh cvetlic stoji v primeri z bolj ali manj čistim namenom, ki je bila izgovorjena; in jaz dajem svetlobo tih rožic na duše svetiti, katere so molile, da jih mojemu božjemu Sinu in nebeški trumi prijetne storim.

5. Plačilo sv. Jere.

Po tem ko je sv. Jera na dan rojstva Marije tolikanj Ave Marij odmolila, kolikanj dni je ta srečna hči v telesi svoje matere Ane doživela, upraša ta devica, kakšno plačilo bi za takšno pobožnost vsi, ki jo skažejo, prejeli? Marija odgovori: „Vsi tisti bojo nebesa zaslužili, in vsega veselja deležni, kterelega sem jaz vživela in ga še vživam in po kateri sv. Trojica mojo dušo oblagodariti hoče“.

Zadnjič je vidila celo nebesa se odpreti in angelji so spustili en stol v sredo kora, in Marija je sedela na stolu z vso lepoto in svetlobo, pripravljena prošnje in želje sestic sprejemati. Angelji in svetniki so obdali svojo kraljico, so ji čast prepevali in ji vse znamenje naj globokejšega spoštovanja in naj serčniše ljubezni skazovali. Pri tem je sv. Jera djala: „O moja naj sladkejša mati, kako se morem jaz nevredna vendar v takem veselji znajti!“ „Dobra volja“, odgovori Marija, in čisti namen, s katerim ti svoje molitve na me obračaš, nadomestijo vse in so bolj zaslužljive kot vse telesno pokorjenje“.

H koncu tega praznika je še gospod sam velel Jeri, svojo sveto mater saj enkrat na dan takole pozdraviti: O naša besednica! obrni k nam svoje milostljive oči!“ Zagotovil jo je, da si bo po tem pripomočku za smertno uro neizrekljivo tolažbo pridobila. Precej daruje Jera 150 Ave Marij božji materi in jo prosi, da ji v smertni uri na pomoč pride. Jera je težko pričakovala dneva ločitve od tega sveta; zakaj dobro je vedila, kaj jej je za njeno zvestobo do Jezusa in Marije prihranjeno. Tolažbe, ktero je o smertni uri občutila, človeški jezik izreči ne zamore.

6. Sv. Liguori.

Sv. Liguori, od svojega rojstva na posebno vižo pod brambo prečiste Device postavljen, je jo v vseh okolščinah svojega življenja priprošnjico, pomočnico in mater imenoval, tako da je ime Alfons Marija prejel.

Perve imena, katere se je izgovoriti vabil, bile so Jezus in Marija, in ta ljubeznjivi otrok je rasel kakor na starosti, tako tudi na milosti, čednosti in modrosti. Gnusobo greha je tako sovražil, da skozi celo 90letno življenje, kakor njegovi spovedniki terdijo smertnega greha ni doprinesel, in to milost je od Boga le zavoljo

velike pobožnosti do križanega Jezusa in ljubezni do presvetega rešnjega telesa dosegel.

Posebno kar zadene njegovo pobožnost do Marije, brez madeža spočete, je vredno da malo postanemo. „O moja najljubezniviša mati“, je večkrat zdihoval, „da bi mi bilo pripuščeno biti v številu tvojih najnižih služabnikov, rad bi se odpovedal vsim kraljestvom tega sveta.“ Njegovo veselje je bilo, se z Marijo meniti. Nekega dne, ko je z drugimi žlahtniki igral, je dobil trideset stav eno za drugo. Eden igravcov se je čez to razserdil in začne gerdo preklinjati. Svetega otroka je rudečica oblila in reče z resnim glasom: kako, zavoljo enega solda, se podstopiš Boga žaliti? Vzemi, tukaj je tvoj denar, je rekel; Bog me obvari, kdaj za tako ceno kaj dobiti“. Precej jo potegne na tihem v neko hostico in se je tam do mraka pred podobo svoje najslajše matere, katiro je na beršljinovo vejico obesel, ž njo pogovarjal. Med drugimi pobožnostmi je vsaki dan sv. roženkranc molil; vsako četrtertinko ure, kadar jo je vdariti slišal, je odmolil Češčeno Marijo rekoč: ta je več vredna kot celi svet. Pred podobami Marije se je pogosto znajdel, dajal je milošne in postil se je vsako saboto ob vodi in kruhu k časti nebeške kraljice. Pa tudi Marija, katera se kakor je Alfonz sam rekel, ne da v ljubezni prekositi, je Liguorju velike milosti skazovala, da se je v prvi mladosti celo njemu prikazala in njegova učenica postala, kakor je pred smertjo svojemu spovedniku naznanil.

7. Sv. Tomaža Akvinskega

pobožnost do Ave Marije: Nježno nagnjenje do Marije je bilo sv. Tomažu Akvinskemu prirojeno. Njegova doživka je neki dan zapazila, da ima otrok košček papirja v ročicah. Hoče mu ga vzeti, ali otrok se brani, za-

vzdigne jok in se zvija na vso moč, da bi to obderžal, kar mu vzeti mislijo. Mati njegova to viditi (bila je pobožna grofinja Teodora), preišče kaj bi moglo to biti, kar otrok tako tišči, in kako se začudi, ker je vidila, da je angeljsko česčenje na njem zapisano bilo.

8. Čudni izgledi pobožnosti do Ave Marije.

1. V apatiji Grandselve je živel v časih sv. Bernarda pobožen mnih, ki se je sploh pobožni Vilhelm imenoval in ktereга narveče veselje je bilo, Češčeno Marijo moliti. Po njegovi smrti mu je iz ust prav lepa lilija prirastla, na ktere listih se je z zlatimi čerkami Ave Marija zapisana brala.

2. Ravno v tistih časih je slovela zavolj svetosti in čudežev serčna Ascelina, v žlahti s sv. Bernardom. Ta je k časti Mariji vsaki dan tri sto in ob sabotah tisuč Češčena si Marij odmolila. Verh tega je na vsaki Marijin praznik in skozi celo osmino tisučkrat tisto molitvico molila in sedemkrat vseh 150 psalmov prebrala.

3. Zveličana Marjeta, hči ogerskega kralja, je veliko pobožnost do Marije imela, nikdar je ni imenovala, da bi ne bila še pristavila: Mati božja, moje upanje! Kjerkoli je njeno podobo zagledala, pokleknila je in angeljsko česčenje odmolila.

4. Častiti Olier je od svoje mladosti Mariji posebno spoštovanje skazoval. Nikoli se ni lotil, kakor sam pravi, učila, če ni pred Marije na pomoč poklical, in da se ni tudi nič mogel navaditi brez te molitve.

5. Sv. Katarina Švedska je čudeže skoz to molitvico doprinašala, bolnike je ozdravljala, grešnike na pravo pot pripeljala, šibkim je moč dajala in s sveto željo navdajala, mislila je, da s timi kratkimi besedami ji je vse mogoče.

6. En mnih, kateri je kot pridigar po širokem slovel, je veliko število grešnikov k pokori priklical, in razodeto mu je bilo, da med vsemi spreobrnjenjenci, ki so se njegovemu trudu pripisovali, noben na njegovo rajtingo ne pride, ampak da so vsi le sad Ave Marije, katiro je pred vsako pridigo za korist besede božje odmolil.

7. Sv. Frančišk Asisi je večkrat zaklical: Če rečem Ave Marija, se nebesa smehljajo, angelji se veselijo, svet poskakuje, pekel se trese in hudiči bežijo.

8. Sledeče je še bolj prepričavno: Ko je sv. Mehtilda na neko saboto pri sv. maši se zamaknila, je tako le proti Mariji govorila: „Prečudna mati, največe veselje za me bi bilo, ako bi te zamogla z najbolj dopadljivim pozdravom počastiti, ktereга si je človeško serce izmislilo.“ Na enkrat se ji kraljica nebes prikaže, na njenih persih je angeljsko češčenje z zlatimi čerkami zapisano, in jo takole nagovori: „Moja hči, abotno je, počesčenja izmišljevati, katero bi bilo enako tistemu, s katerim me je Stvarnik pozdravil.“ Ali se more slajše pozdravljenje slišati, kot so besede: „Češčena si“ s katerimi mi je večni oče oznanil, da me je njegova vsegamogočnost pred prekletstvom greha obvarvala? Kaj je veselejšega kot Ime Marija, katero mi je od Sina poslano, ki je v mojem telesu meso na se vzel in po katerem sem jaz zvedela, da sem namenjena kot zvezda perve velikosti nebo in zemljo razsvečevati? Kaj se znajde serčnišega kot oznanilo svetega Duha mojega ženina, ki me je polno milosti klical in v trenutku zapopadek njegovih besed v meni vresničil? Če se mi reče „gospod je s teboj“ tako me spomni na čudno sklenitev večne Besede z mojim mesom in na veselje, ki sem ga občutila, ko se je nezapopadljiva skrivnost v mojem telesu zgodila. Če se mi govori, „da sem žegnana med ženami“, spomnim se, da milost

božja me je čez vse stvari povikšala; če se še pristavi, da sad mojega telesa je žegnan, tako se z menoj nebesa veselijo, ker je moj ljubeznjivi Sin za zmiraj vse stvarjeno oživil in blagoslovil." (Poire, III. b. st. 483).

9. V nekem španskem mestu se je hudoben človek slabemu duhu v oblast izročil; nikoli se ni spovedal in ni druge pobožnosti doprinašal, kakor da je vsak dan eno Češčeno Marijo molil. Oče Evzebij pravi, da v njegovi smertni uri se mu Marija v spanji prikaže. Pogledi matere božje so ga tako presunili, da precej ko se zbudi, ves premenjen spovednika pokliče in mu vse svoje grehe odkrije in s solzami v očeh oblubo stori, da hoče v stan redovnikov se podati, ako mu Bog še dodeli zdravje, in v teh mislih umerje. (Auriem. b. I. p. 7.)

10. Neki učenec je Marijo takole častil: „Češčena si mati milosti“! Ko je njegovo življenje h koncu šlo, se mu Marija prikaže ter ga nagovori: O moj sin, ali me ne poznaš? Jaz sem lista mati milosti, katero si ti tolikokrat pozdravil; in v tem hipu služabnik Marije roko stegne, kakor da bi hotel za njo iti, in mirno zaspi. (Auriem. z. II. p. 7.)

9. Čudna spreobernitev nekega kneza.

Neki knez, po imenu Ešil, je bil od očeta v mesto Hildesheim na Saksonskem v šolo poslan. Pa tam se je slabo obnašal in zlo razuzdano živel, tako da je zbolel, nevarno zbolel. V tej stiski je vidil prikazen: zdelo se mu je namreč, da je v ognjeni peči zapert; že je mislil v peklu biti, pa nazadnje vendar skozi eno luknjico vun izleze in teče v velik grad, v katerem Marijo ugleda, ki mu naproti kliče: Prederznež, kako se upaš pred me priti? poberi se od tod in podaj se v ogenj, ktereга si zaslužil“. Ta mladi človek zdihuje za milost

k Mariji, in ker je nektere osebe zagledal, jih prosi naj ga Mariji priporočijo. In storijo tudi to. Vi ne veste, je odgovorila mati Božja, kako hudobno je bilo njegovo življenje, in da si ni prizadel, še eno Ave Marijo odmoliti. Kraljica! odgovorijo priprošniki, on se bo spokoril. Ja, jaz obljubim, je djal mladeneč; moja pokora bo resnična in jaz hočem tvoj zvest služabnik biti. Marija spremeni svoje resno govorjenje in reče: Naj bo, jaz vzamem tvojo obljubo; bodi mi zvest in moj blagoslov naj te reši od smerti in pekla; in kmalo prikazen zgine. Ešil pride zopet k sebi, zahvali Marijo in pove tudi tovaršem milost, katero je ravno dosegel. Posihmal je pobožno živel in Marijo posebno častil; je postal vikši škof v Lude na Danskem in je veliko nevernikov na pot zveličanja pripeljal. H koncu svojega življenja se je zavoljo visoke starosti nadškofovski službi odpovedal, je mnih postal in v samostanu Clairvaux še štiri leta živel in kot svetnik umerl. (Bonny, z. V.)

10. Nore v hosti.

V začetku 14. stoletja je bil v spodnji Bretanji, ne daleč od Lesneven, siromašk otrok z imenom Salaiin ali Salomon rojen. Popolnoma je bil trapast, skorej brez vsega uma. Ko je nekaj odrastel, pošljejo ga njegovi starši v šolo, da bi se saj kaj kerščanskega nauka in naj bolj potrebnih molitev naučil; ali otrok je tako terde glave, da se ga clo nič ne prime; same besede, „Ave Marija“ se mu v glavo vtisnejo. Po smerti staršev je moral vbogaime kruha prositi. Izbral si je stanovanje v neki hosti blizo studenca pod koščatim dobom. Pod tem dobom je spal na goli zemlji. Pri vsi nevednosti je pa vendar pobožen bil. Vsako jutro je k sv. maši šel, pri kateri je vedno le besede izgovarjal: „Ave Marija“. Po sv. maši je beračil v mestu ali okoli

po vaseh zmiraj sam pri sebi govore: Salaiin bi rad kruh jedel, ako bi ga imel, Ave Marija! Otroci letajo za njim, in ker ga slišijo zmiraj ene besede ponavljati, zmerjajo ga in za njim vpijejo: Salomon norec, Salomon norec! Pa na vse to zmerjanje nič ne odgovori, kakor: Ave Marija. To njegovo zadržanje je bilo vzrok, da so ga le „Salamona norca“ imenovali. Ko si je kruha zadosti izprosil, zgubil se je v hosto in tam pri studencu vsak košček, preden ga je v usta vzel, v vodo pomočil rekoč: Ave Marija. Od časa do časa je svoje cape slekel, se v studencu okopal, potem na dob se splazil in po vejah se cingal ter vselej Ave Marijo prepeval. Po zimi, naj je snežilo ali deževalo, nikoli ni zapuščal svojega stanovanja. Usmiljeni ljudje so ga večkrat hoteli pod streho vzeti, pa vselej se je zahvalil z besedami Ave Marija. Nikdar se ni slišalo, da bi le besedico jeze ali nevolje izustil. Zmiraj taista zadovoljnost se mu je brala na obrazu. Vidili ga niso razun tedaj, ko je kruha prosil, ali pa pri sv. maši. Celi čas je pod dnevom pri studencu Marijo častil. Volki in druge zveri, ktere so po hosti tje in sem letale, mu niso nikoli kaj žalega prizadjale, saj ga je varovala Tista, ktero je zmiraj v sercu in ustih imel. Ko je več kot štirideset let tako ostro in spokorno živel, pa je zbolel. Neke usmiljene osebe, ker ga že več dni niso vidile, gredo ga iskat in ga res najdejo pri studencu bolnega in v naj večji revščini; svetujejo mu, naj se pusti v mesto prinesiti, da mu hočejo streči kot bolniku, on pa odgovori: kjer sem živel, tam naj umerjem; prosim le za gospoda fajmoštra, da me pridejo spovedat in obhajati, kar se je zgodilo. Zadnjič je izročil svojo dušo Bogu v roke, našli so ga mertvega in ga zagrebli brez vsega hrupa. Njegov spomin je svet kmalo pozabil; Bog pa svoje izvoljene pozna, za ktere svet ne vé. Glej, nekaj časa po pogrebu se prikaže na njegovem grobu

lepa lilija v najlepšem cvetu, na ktere peresih so bile z zlatimi čerkami zapisane besede: Ave Marija. Grofi, žlahtniki, duhovni in vse ljudstvo je prišlo ogledavat to čudno lilijo. Vse stermi nad tem čudežem. Ko je okoli šest tednov ta lilija svojo lepoto kazala, je vsahnila po tem. Zdaj se hočejo prepričati, kje ima lilija svoje korenine; za tega voljo grebejo skerbno okoli stebila, dokler do korenine pridejo, in najdejo da je lilija Salomonu iz ust prirasla. Vsi so se čudili in stermeli in hvalili Boga.

Ta prigodba je v zgodovino zapisana od tistih, ki so jo z lastnimi očmi vidili. Kdo bi tedaj dvomil, kakor morda tisti modrijan, ki je djal: da ako bi mertvega k življenju obuditi vidil, bi ne veroval, ker svoji pameti več veruje, kot svojim očem. Dobri Bog! taka pamet se ne najde pri drugih ljudeh. Knez Bretanjski in drugi žlahtniki so sklenili na tistem mestu, kjer je dob rasel in studenec šumljal cerkvico sozidati pod imenom „naše ljube gospe od norega v hosti“. Od te dobe je cerkvica od romarjev zlo obiskovana.

11. Pobožna terciјalka Marija.

Iz življenja sv. Štefanije od Soncino se vidi, da je ona v tretjem redu sv. Dominika živela in zavoljo tega presveti devici posebno vdana bila. Že v njenih otročjih letih se je angeljsko češčenje z gorečo željo učila, in ta molitvica ji je bila tako sladka, da jo je po 200krat vsak dan ponavljala. Ko je sedmo leto doversila, vnel se je v njej tako goreč plamen, Mariji služiti in jo posnemati, da je na dan njenega nebovzetja obljubo večnega devištva storila. Ta nedolžni dar je Bogu bil tako dopadljiv, da se je Jezus sam temu otroku v družbi svoje Matere, sv. Dominika, sv. Tomaža Akvinskega in sv. Katarine Sienske prikazal, in ji čast skazal, da jo

je za svojo nevesto izbral ter ji perstan posebne lepote in cene podal. Opravek Štefanije je bil ta: cerkvice Mariji posvečene obiskovati in med tim je posebno našo ljubo gospó od Loreto častila. (Bazzi iz njenega življenja.)

12. Zgledi moči angeljskega češčenja.

1. Neka sv. redovnica se je po smerti predstojnici tistega reda prikazala, in jej djala, da bi z veseljem nebesa zapustila in bolečine svoje zadnje bolezni prenašala, da bi le Ave Marijo smela moliti in si zaslug te molitve pridobiti.

2. Snarec, eden najbolj učenih bogoslovcev sv. cerkve, kateri je bil tako reči, čudež učenosti in pobožnosti, ta Snarec je djal, da bi raji vso učenost, kot vrednost ene same Češčene Marije zgubil.

3. Zveličani Simon Rogas iz reda presvete Trojice je bratovščino pod imenom „Ave Marija“ vpe-ljal, in ta je veliko dobrega na Francoskem, Španskem, Laškem, v Flandriji in celo v Indiji prirodila. Ta častitljivi mož je posebno ljubezen do Ave Marije imel; on je tisto pogosto ponavljal, in ž njo bolnike ozdrav-ljal in hudiče izganjal. Popisovavec njegovega življenja pravi, da ni nikdar kaj od Boga v imenu Marije prosil, da bi na hitrem ne bil dosegel.

13. Plačilo sv. Frančiška, iz reda služab-nikov.

Pred rojstvom sv. Frančiška je njegova mati to le prikazen videla: Zdelo se ji je, da eno lilijo rodi; iz stebila te lilije so druge pognale, ktere so v podobo venca se spledele za sv. devico. Pozneje se je pokazalo, da sanje so se v resnico spreobrnile. Od rojstva je

Francišek ljubezen do Marije skazoval; kakor hitro so ga poškopili s kerstno vodó, je podobo Marije ljubeznjivo ogledoval, kakor da bi hotel povedati, da bo njen zvest služabnik. V prvih otročjih letih je po noči vstajal in molil česčena Marijo in po pet stokrat je to molitvico ponavljal.

Ko je dva in dvajseto leto dopolnil, mu je mati umerla. Tedaj je stopil v red Servitov; oblekel je oblačilo svete Device in ji služil z naj večo gorečnostjo. Marija je hotla pri zadnjih trenutkih njegovega življenja pričujoča biti. Ko je neki dan iz Siena odšel, da bi besedo božjo oznanoval, se zgrudi ob potu, od nevarne bolezni prenegljen. Njegova pomočnica je v tem hipu priskočila; tolažila ga je, mu serčnost daje in opominja v njegov samostan se verniti in k smerti se pripravljati. Francišek se verne v Sieno, se poda pred podobo svete Device in jo zahvali za milost, katero mu je ravno podelila. Kmalo se bolezen shujša; Marija se mu v novič prikaže: Francišek! s čim ti hočem poverniti zvestobo, s katero si mi tolko let služil? Jezus odgovori sam namest Franciška: Tisti, ki je tebe ljubil, naj z nama v nebesih gospoduje. Potem sta oba Francišku djala: Pridi, zvesti služabnik, pridi v nebeško domovino! — Prikazen zgine, in duša sv. Franciška se vzdigne z Jezusom in Marijo v večno stanovališče. (Bolland: življenje sv. Franciška 16. maja.)

14. Ave Marija otroškega misijonarja.

Ni temu veliko let, ko se je podal pobožen in ponižen duhoven na otok Fernando-Po in Anabon in ju v imenu križa Jezusa Kristusa in kraljice španske v posest vzel. Črez nekaj let se verne v Madrid, in si poišče pomagavcov, da bi oči teh revežev pravi veri in pobožnosti odperl; bili so namreč v naj globokeji nevednosti in temi malikovanja. Ko misijonarji na suho stopijo, najdejo ne daleč od morja na griču vsajen križ,

in okoli križa trop zamorčkov, ktere je bel otrok vodil. Bili so vsi ene starosti, učenik in učenci; okoli križa so hodili in v španskem jeziku so Ave Marija molili. Zlo so se misijonarji začudili, ko so vidili; to mislili so, da znamenje sv. križa v tej deželi ne bo še nikjer postavljeno. Precej, ko otrok misionarje zagleda, zavpije po špansko: fajmošter! fajmošter! Vsi zamorčki na to glavice osuknejo po misionarjih; ti se otroku bližajo in mu velé, naj jih pelje v hišo svojih staršev; otrok pa jim pové, da je pred letom na morji v veliki nevarnosti bil, da se je barka zdrobila in ga morje na ta otok verglo in da od tega časa ni staršev več vidil. Neki zamorci so ga gostoljubno sprejeli in on je z njimi živel. Vidil je križ doma, in mati so mu vsak dan zjutraj in zvečer velevali Avo Marija moliti; za tega voljo je tudi v ptuji deželi križ postavil in to molitvico druge zamorčke učil; vsaki dan pridejo vsi skupej, pokleknejo pred križem in molijo! „Ali so tedaj kristjani“, poprašajo misionarji. — „Jaz ne vem ali so ali ne“, odgovori otrok, „vidijo me moliti in tudi oni pokleknejo okoli mene in govorijo besede, ktere so se navadili: pa ne vém ali vedó, kar pravijo, zakaj njih jezika jaz ne znam. Učil sem jih pa pokrižati se, in vsakrat, kadar memo križa gredó, se pokrižajo“. — „In kdo je križ postavil?“ — „Jaz“, odgovori otrok, „jaz sem se spomnil na tiste, ki sem jih v moji deželi videl.“

Ta vbogi otrok se ni mogel solz zderžati, ko je to povedal, in začne na glas stokati. Misijonarji prašajo otroka za njegovo imé, pa ne vé kaj povedati; tudi od dežele, kjer je pred stanoval, ne vé kaj reči, tudi za čas na tanjko ni vedel, kadaj je na ta otok prišel, ker ni pripomočka imel, čas meriti.

Misionarji obernejo oči proti nebu, in tisučkrat zahvalijo Boga, da se je poslužil otroka, kteri ne zna

ne brati, pisati in tudi v skrivnostih sv. vere podučeni, da je spreobrnitev celega naroda začel.

15. „Ave Marija“ častitljivega Janeza Berhmans-a.

V Flandriji rojen je Janez že v prvi mladosti Mariji večno devišstvo obljubil. Da bi še bolj gotovo to lepo čednost ohranil, stopi v red družbe Jezusove in je veliko čistost zadobil, katero je tudi drugim, ki so ga vidili, vdihnil. Ko je kardinal Bellarmin od te čednosti Janezove zvedel, bil je tako ganjen, da se je zjokal ter rekel: „To je predništvo, ki ga mu je mati božja dala; ja Marija je, ktera je zvestemu pobožnemu otroku ta dar prinesla.“ Devetkrat na dan je Janez neomadeževano presveto devico pozdravil, prav serčno z otročjo ljubeznijo jo je ljubil, kadar je bil brez duhovnih opravil, je vselej v globoko žalost se vtonil, in k Mariji zdihnil, rekoč: daj mi veselje tvojega zveličanja. Nekda, ko se je v Rimu znašel, poslan je bil namreč, da bi pri cerkvi naše ljube gospe „od gorà“ pridigoval. Primerilo se je, da so pri tisti cerkvi neki vojšaki z drugimi ljudmi igrali in se prepirali. Ko Janez mizo postavi, da bi nanjo stopil in pridigoval, so ga ti ljudje z zaničljivimi besedami grajali in terdili, da zdaj hočejo igrati, ne pa naukov poslušati; pa mnih gre v cerkvico, odmoli neke molitve in potem pride oznanovat besedo božjo. Eden tovaršev mu reče, da nema družega kot zaničevanje pričakovati. Berhmans pa odgovori: „Jaz imam zaupanje v Marijo, in se nadjam, da vsi ti ljudje bojo igro popustili in mene poslušali“. To se je tudi zgodilo. Kakor Berhmans na mizo stopi, zažene z milim glasom „Češčena Marija“, in v hipu vse potihne. Ni več prepira ne igre, vsi pristopijo in verno poslušajo. Berhmans je s križem,

rožnim vencem in redovskimi zapovedmi v rokah umerl. „Te tri reči“, je djal, „so mi predrage; ž njimi umerjem prav zadovoljen“, jih kušne in pritisne na svoje serce in zdihne svojo dušo. (Patrig. Menolog. 13. Aug.)

16. Sv. Liguori ozdravi mutasto dete.

Mutastega otroka so neki dan pred sv. Liguorja prinesli. On blagoslovi otroka in mu ukaže vsak dan tri Ave Marije k časti svete Device moliti. V tem hipu je otrok ozdravljen in postane po nekih letih duhoven. Svetnik je posebno veselje do otrok imel, ker je v njih podobo nedolžnosti gledal. Včasih, ko je šel na sprehod, so mu matere na potu bolne otroke na proti nosile, zdrave jim jih je dajal nazaj, le rekel je „priporočite jih Mariji“, in otroci so bili zdravi.

17. Prikazen — sv. Jakob.

Kar španska dežela božjih potov ima, je eden nar imenitnejših ta, ki se imenuje „božji pot k naši ljubi gospi od stebra“.

Kakor stare pobožne sporočila govorijo, je sv. Jakob, kterege je previdnost božja v Španijo pripeljala, nekaj časa v Saragosi stanoval in tu od matere božje posebno milost dosegel. Neko noč, ko je z nekaterimi učenci na kraji reke molil, se mu je, kakor sporočilo pravi, Mati božja prikazala in mu zapovedala, na tem mestu cerkvico sozidati. Apostelj je ubogal; in s pomočjo učencov se v kratkem kapelica vzdigne. — Bolj pozno se je tam prostorniša cerkev sozidala, ktere posevečenje se v Saragosi 17. oktobra praznuje.

Še preden je cerkev to prigodbo poterdila, je Papež Kalikst III. s pismom v l. 1456 ta božji pot pripo-

ročeval, čudeže, ki so se pri kapeli zgodili, razglašal in ta božji pot poterdil.

V drugih spisih je ta prigodba bolj natanjko popisana. Pristavljajo namreč še tole: Ko je sv. Jakob, ko je bil Oviedo in Padron in druge mesta prehodil, več časa v Saragosi ostal, kjer je več učencev nabral, je tiste vsak večer na en kraj sklical, jih učil in od božjega kraljestva ž njimi govoril. Ker je pa videl, da nauki le malo zdajo, obšla ga je velika žalost in ko se je noč storila, vzame učence in jih pelje k reki Ebro, kakor je Kristus svoje jogre peljal k reki Jordan. Tam je ž njimi molil, zdihoval in jokal. Med tem ko so molili in jokali, so slišali ti, ki so okoli Jakoba stali, kore angeljev na nebeško vižo „Češčena Marija milosti polna“ prepevati; in kmalo so v sredi nebeških s svetlobo obdanih duhov lepo razsvetljeno gospo na stebru ugledali. Sv. Jakob je v nji mater božjo spoznal in rred njo na kolena padel; ona je pa k njemu rekla: „Na tem mestu zidaj v mojem imenu Bogu cerkev, toliko več, ker vem da ta del Španije bo vedno do mene veliko pobožnost ohranil in meni vdan ostal; od zdaj ga vzamem pod svoje posebno varstvo.

Na te besede je prikazen zibnila. Jakob je storil kakor mu je bilo ukazano, je pustil kapelo zidati, ktero so „našo ljubo gospo od stebra“ imenovali, zato ker se je bila Devica na marmelnovem stebru prikazala. Ne vemo, kdaj je sv. Jakob v Španji bil, ali to je gotovo, da se je v Jeruzalem vernil in tam kot marternik prvi izmed aposteljnov za Jezusa Kristusa kri prelil.

18. Perstnika sv. Edmunda.

Sv. Edmund, izgled mladosti, slava škofov, čast vseučilišča pariškega in lepota angleškega naroda, je srečo zadobil, pobožno z vsemi čednostmi olepšano gospo za mater imeti.

Precej ko je svojega otroka rodila, je prosila, da naj se Edmund imenuje, ime slavitega mučenca, kterege pokopališče je večkrat obiskala, da bi tam molila. Zlo si je prizadela, otroku strah božji v serce zasaditi in v čednostih ga izgojiti. Od prve mladosti ga je vadila na zderžljivost in pokoro, in ko je odrasel, pošlje ga v Pariz na vseučilišče francosko.

Preden se njen ljubček loči, ga pripravlja na žalostno in nevarno osodo ločitve; uči in svari ga kakor prava kerščanska mati; in ker se je zlo bala, da sin svoje nedolžnosti ne zgubi, mu resno zapove, da se ogiblje vsake slabe tovaršije; tudi pokorilne oblačila mu ukaže nositi, da meso kroti.

Edmund stori vse po naukih svoje matere. Skerbno se je varoval gledališč in plesov; in obiskuje le svete kraje, posebno cerkve, Mariji posvečene. Tako gorečo ljubezen je imel do Marije, da ni hotel nič pred vžiti, dokler ni psalmov odmolil, greh pa je tako studil, da je večkrat besede izgovarjal: Ako bi na eni strani greh, na drugi pekel vidil, raji bi v pekel stopil, kakor greh delal." — V tem času je mladi Edmund sklep storil, vedno devištvo ohraniti; zato si je sveto neomadeževano Devico za nevesto zbral. — Da bi pa tej zavezi, ktero je s kraljico angeljev sklenil, večo slovesnost dal, je kupil dva perstnika, na katerih je angeljsko češčenje izrezano bilo. Enega je zase obder-

žal, družega je Mariji daroval in na perst neke njene podobe nataknil. Ta zaveza je bila neizmerno koristna zanj. Pred smertjo je sam to terdil, da mu je moč dajala večkrat slabe nagnjenja podreti, meso krotiti in nar hujše skušnjave premagati. Vsak dan je to zavezo ponovil. Neki dan se gre sprehajat, tovarši začnejo grešne šale delati. Edmund pa steče na samotni kraj in žaluje čez malopridnost tovaršev; in gospod se mu prikaže v podobi fantovski in ga takole nagovori: „Pozdravljam te, ljubeznjivi!“ Edmund se prestraši in začudi in ne ve, kaj bi počel. Gospod pa reče: „Kako je to, Edmund! da me ne poznaš, mene, ki sem vselej na tvoji strani? Preberi, kaj je na mojem čelu zapisano.“ In on je bral: Jezus Nacarenski, kralj Judov. „To je moje ime“, je odgovoril fantič, oboroži s tim svoje čelo in pred vsako nevarnostjo si obvarovan.“ — Na to zgine precej fantič in pusti Edmunda v nezrekljivem veselju.

Vse k časti božji in Marije,
Češčena Marija! Češčena Marija!

V Livku 7. rožnika 1861.

M. P.

V slavo Marije.

Veselo pesem, jezik moj,
 Mariji v čast in slavo poj!
 Ker je brez madeža spočeta
 Postala Božja mati sveta;
 Zato ji vedna čast doní
 Od vseh jezikov in stvari:
 Češčena si Marija ti,
 Vsa polna Božje milosti!

Če vprašam drobne ptičice:
 Kaj tak lepó mi pojete,
 Da sladkih pesem glas medeni
 Odmeva log in gaj zeleni?
 Marijo me pozdravljamo,
 Mi ptičice odpevajo:
 Češčena si Marija ti,
 Vsa polna Božje milosti!

Če vprašam zale rožice:
 Kaj tak lepó se spletate
 V prekrasen venček razcveteni,
 Iz njega klije duh medeni?
 Mariji venec spletamo,
 Mi rožice odmevajo:
 Češčena si Marija ti,
 Vsa polna Božje milosti!

Če prašam svitle zvezdice;
 Kaj tak lepó se vtrinjate,
 Po nebu se vaš svit razliva,
 Ko rajska zarja ljubeznjiva?
 Mariji krono pletemo,
 Mi zvezdice kimavajo:
 Češčena si Marija ti,
 Vsa polna Božje milosti!

Če vprašam Božje angelce:
 Kaj tak lepo prepevate,
 Da vse nebo v radosti plava,
 In vedna se razlega slava?
 Mariji čast prepevamo
 Kraljico jo pozdravljamo:
 Češčena si Marija ti,
 Vsa polna Božje milosti!

Češčena si Marija ti,
 Vsa polna Božje milosti!
 Razlegaj se po zemlji celi,
 Odpevaj sveti raj veseli,
 Kraljici slave in časti
 Naj vekoma pozdrav doní:
 Češčena si Marija ti,
 Vsa polna Božje milosti!

Jožef Virk.

Andrej Hofer.

Francoska velika prekucija je bila ves svet zmešala, kakor je vsakemu znano. Tudi naše cesarstvo je zlo zlo terpelo. Zgubilo je mnogo dežel, in jih sopet pridobilo. Pa nobena avstrijska dežela se ni tako serčno potegovala za svoje prirodjene cesarje, kakor Tirolska.

Tirolska je štela mnogo hrabrih in zvestih mož: naj hrabrejši in naj umnejši pa je bil Andrej Hofer.

Leta 1808 se je avstrijska vlada spet pripravljala na vojsko zoper Francoza. Tirolci, to zvedeti in ker so ravno tedaj Francozom ubogati morali, berž pošljejo Andreja Hoferja na Dunaj: radi bi bili pač zvedeli, ali še misli pravi cesar kaj na nje, ali jih bo hotel rešiti tujega gospodarstva, ali ne? Ko se je Hofer prepričal, da jih ima cesar še rad, pripravljal je že dva mesca poprej, preden se je bila vojska začela, povzdigo vseh Tirolcov zoper Francoza.

Ko se leta 1809 cesarski vojšaki na Tirolskem prikažejo, se je koj 5000 kmetov vojski pridružilo. Hofer pa je druge kmete zbral, in jo je napledel nad Bavarce, ki so tedaj mesto Francozov deželo posedli. Tri velike voze sená je Hofer pred sovražnike postavil, da bi vse krogle v seno se poskrile. Srednji voz je vižala kmečka deklica; in kolikorokrat so Bavarci v seno strelili, vselej je zavpila: Juhe! zato, da so vedili, da je še živa. Za vozmi pa so tičali najboljši tirolski strelci, ter so vse Bavarce postrelili, ki so iz topov streljali. Potem pa planejo nad sovražnike, jih še ne-

kaj pobijejo, nekaj pa vjamejo. — 11. aprila so kmeti glavno mesto Bavarcom vzeli, ter jih s puškami in cepci prav do živega ošteli. — 12. aprila se prikaže 8000 Francozov, ki so hteli kar skoz Tirolsko na Nemško se podati. Ali Tirolci in cesarski vojaki jim kaj tacega niso privolili, in so jih v kervavem boju premagali, in 13. aprila še enega oboroženega Bavarca ali Francoza nisi našel po vsi Tirolski deželi.

Ali sovražniki kmalo z novo silo na Tirolsko prideró, in nedolžne kmete grozno tepó. Pri nekem mestu so 100 seljakov zato obesili, ker so pri njih orožje našli. Ta novica je Tirolce čez vse razkačila: Hofer zbere svoje rojake in tudi sosede povabi na boj, ter jim takole piše: „Ljubi bratje! Za Boga, za cesarja in za ljubo domovino! Jutri zgodaj zadnjokrat čez sovražnike planemo. S pomočjo matere božje Bavarce polovimo, al jih pa pobijemo. Pridite nam pomagat: če hočete pa bolj pametni biti, kakor božja previdnost, pa le doma ostanite, bomo že vse brez Vas opravili!“ —

Sosedje so prišli, in drugega dne je bila bitka. Na visokem kraju je stal Hofer in je vižal boj; neki kapucinar pa, po imenu Haspinger, ta je vžigal serca z božjo besedo. Ranjeni Tirolci niso hotli domú: pod bližno drevje so posedali, so pravili, da gledajo nebo odperto, naj bi se le bratje dobro topli. — Noč je boj končala, in po noči pa so jo pomedli sovražniki iz dežele: na tihem so šli, ker so konjem in vozem podkove in kolesa s slamo ovili, da se ropotanje čulo ni.

Malo poznej so bili cesarski vojšaki blizo Dunaja tepeni; cesar je mir storil in Tirolsko sovražnikom prepustil. Dal je to svojim Tirolcem sporočiti, in jim je naročil, naj se Francozom podveržejo. Pa kaj mislite! še verjeli kaj takega niso zvesti Tirolci, in jim

šlo v glavo, da jih je cesar zapustil. — Hofer se poskrije, pa je vendar le oddaleč kmetom svoje povelja dajal. Kapucinar Haspinger jih je od zdaj vodil. Pri reki Ajsak so čakali Francozov: čez reko pa so z vej most spledli in so ga s kamnjem obložili. Francozi pridši do reke stopijo zaupno na most, ali most se vdere, in francoska moč se ziblje v valovih in jo zapleše v uni svet. Zdaj pa so Tirolski strelci streljati začeli, in so dvanajst sto sovražnikov postrelili. Sovražniki jo pa vundar naprej uderó, in zdaj zagromijo znad vseh hribov veliko pečine, in pomečkajo marsikterega Francoza; ženske in otroci so pa posebno kamenje na sovražnike valjali; vse je delalo, kar je le po dveh nogah lazilo. Francozi in Bavarci bežijo v glavno mesto, bilo jih je še 25.000. — Ali pred mestom jih pričakuje Hofer s 18.000 možmi. Dan vnebohoda Marijnega je bil razločen dan za Tirolsko: Kmalo po polnoči zbudi Haspinger Hoferja, bere sveto mašo in ob šestih zjutra začnejo streljati. Tirolci zmagajo in Hofer stopa ponosno s svojimi rojaki v prsto glavno mesto. Tirolska dežela je bila tretjokrat cesarjeva. — V mestu je govoril Hofer svojim dragim Tirolcem takole: „Pozdravi Vas Bog, ljubi moji! Ker ste me za vodja zbrali, sem pač semkaj prišel. Vsi, ki hočejo moji prijatelji biti, naj ljubijo Boga, cesarja in domovino in naj se krepko bojujejo; kateri pa kaj takega nečejo, naj se mi le kar precej spravijo, to vam povem. Kteri pa hočejo z menó, naj me nikdar ne zapustijo, tudi jaz jih ne bom zapustil, tako gotovo, kakor mi je Hofer ime. No! povedal sem Vam že, vidili ste me tudi; Vas pa Bog obvari!“

Kmalo potem je cesar na Dunaju popolnoma mir storil, in Tirolci so vbogali svojega cesarja, in so se Francozom ali prav za prav Bavarcem podali: še Hofer je opominjal, naj ubogajo. — Ali poznej so neki pri-

jatelji ga pregovorili, da je ljudstvo podpihal — in zdaj so sovražniki mnogo plačila obljubili, če ga kdo umori. Dva mesca je Hofer se skrival v neki koči v planini pod debelim snegom. Ali njegov služabnik, ki mu je skrivaj kosilo tje nosil, ga je izdal, in prvega mesca leta 1810 so ga 20. dne ob polnoči Francozi vjeli, ženo in otroke so v miru pustili, njega pa so peljali v Mantuo, kjer je bila vojaška francoska sodnija. Malo sodnikov ga je v smert obsodilo, ali prišlo je više povelje, da ga imajo v 24 urah ustreliti. Dan 20. februarja 1810 bil je Hoferjev poslednji dan: ravno pred smertjo je dal nekemu vojščaku še sreberno dvajsetico, in stoječ z nezavezanimi očmi je umerl: cesar Frančišek pa je njegovo rodovino požlahtil, in jej vse premoženje povernil.

Andrej Hofer bil je velik in krepak, imel je dolgo černo brado in slok nos. V lice bil je rudeč, kot kri. Na strani je nosil dolgo sabljo, ob glavi črn klobuk malo na plat zavihnjen, in na klobuku se je vidila podoba matere Božje.

Serce pa mu je gorelo za dom in cesarja. Kako lep izgled zvestega deržavljana!

5.

Izlandija.

Izlandija je med vsemi evropskimi otoci nar dalje od Evrope — gori blizo severnega tečaja, kjer leto in dan zmerzuje. Velik del njegov je visokogorat, zaviti v vedni sneg in led, in zategadel merzel, da ga je

pol čisto neobljudenega. Le divjina prebiva po tacih samotnih, zmerzlih krajih, pa še za-njo je hudo, ker si mora borno pičo spod snega kopati. Pa tudi obljudene kraje neprijazno obnebe obdaja in hud mraz nadleguje, kar je krivo, da otočanom dokajkrat huda prede za živež. Mraz namreč jim zamorí in uniči skor vso poljščino, najbolj pa škoduje žitu. Tega takó malo pridelajo, da si ga morajo drugej iskati. Največ ga dobijo z Danskega. In tudi drugoverstnih zelišč se malo, sila malo nahaja na Izlandiji. Ljudstvo se mora zato preživljati večidel s tako imenovanim izlandiškim mahom, kterega je precej obilo povsod po otoku. Izlandija je bila nekđaj plodna; da pa dan današnji ni več tako kot je bila, je kriv mraz, ki je včasi takó hud, da vse kocení, in ljudje in živina konec jemljó. Scer so si v noveji dobi mnogo že prizadevali ter skušali žitni stan na bolje obrniti, ali vsaka poskušnja, vse prizadetje bilo je skor zastonj, malo da ne brez vsacega uspeha. Kriv je pa temu obilni srež, ki pokrije bregove ob morju, in druge kraje: višine in nižine slednje leto, kmali ko jame juternik briti in tuliti. Naleže se vselej mesca januarja. Včasi so ga polne vse luke in večkrat tudi morje na deleč in na široko okoli otoškega obkrajevja. Preden odene zemljo in morsko poveršje, vstane vsikdar hud vrišč. Dalje uzrokujejo hudo zimo mnogi snežniki, ki ponosno molé sive svoje glavé v podnebjje, in pa po šest čevljev debela ledena in snežena odeja, ki krije poljane in razne druge planjave. Je zemlja kaj časa zavita v tako zimsko haljino, se zrak zmerzli tako sila, da mnogo ljudi in živine konec stori z drugim vred, kar jej ne more stanovitno kljubovati. Kedar pa nasprot odmekuje in se led tedaj taja, pa take povodnji nastanejo, da voda vse vzame. Še le mesca marca zgine srež, pa z ravno tacim hrumom, kakor se je bil nalegel.

Tacemu mrazu ravno nasprot pa je ogenj, ki zdaj

pa zdaj neznano razsaja v oserčju nekterih izlandiških gorá. Menda je gromovladni Zej tudi tu sem v globoko morje zakadil zverh visocega Olimpa kacega giganta in zavalil na-nj kos zemlje — Izlandijo, da zdaj stoče, težko diše pod silnim jarmom, ter svojo sapo pošilja in ogenj bljuje, enako unemu bratu svojemu, ki pod Sicilijo globoko zdihuje, ječi, razsaja, kakor nam gerška sanjarija pripoveduje o njem. Največa je besnost ognjena v ognjebljivnih hribih, med katerimi je Hekla ne ravno zavolj visokosti, temoč zavoljo besnosti posebno znamenit. Velika sreča, da le redkokaj divja; zato pa tedaj, kedar jame, huje razsaja. Kedar v sredi njegovi vre, drugi bližnji snežnici pričnejo s silnim brumom razpokavati se. Nato se ozračje čeznavadno zmerzli in zemljišče močno razgreje. Zdaj še le jame Hekla prav strašno hudovati se. Grozno erjovenje, pokanje in votlo germenje se čuje iz dna njegovega. Razlega se to razsajanje daleč okoli in okoli. Večkrat seže grom čez osem milj daleč. Potem prične ognjena, razbeljena lava lesketati se in svetiti iz grozobudivnega žrela; gost, črn dim se dviga v višine; iz gostih, nad razsajavcem plavajočih oblakov pa pogosto bliski švigajo. Res strašen pogled! Še strašneje je pa, ko začne enako roječim bučelam, mnogo živega kamenja križem ferčati. To kamenje vodeni sopar z veliko močjo meče iz žrela. Razsiplje ga dokajkrat po več ur daleč. Vrela, z blatom zmešana voda privre iz znotraj do verh žrela, šine čez na vse strani in vali po šest čevljev velike votličeve kosove sebo. Kmali za njo se lava ali raztopljeno kamenje razlije, ter zagerne vse — daleč okrog; potem pa pepel jame napolnovati zrak, tako da spremeni včasi dan v noč — več milj na daleč. Ko tako lava pokrije zemljo, se malo po tem zgornja lega shladi, sterdi in spremeni v nekako poveršno skorjo, pod katero še gorka lava dalje dere, zadnjič pa odteče. — Na tak način

nastanejo votline iz luknje, ki so Izlandčanom v velik prid, ker vanjo lahko devljejo in zaganjajo živino in so toraj namest hlevov ali staj. Naj znameniteja med vsemi šupljinami je Surtelir. Dolga je nad 5000 čevlj., visoka šest in trideset, petdeset pa široka. Nekdaj je vulkan Hekla še bolj divjal, kar je verjetno in razvidno iz tega, ker je treba na nekterih mestih po osem in šestdeset in še več čevljev globoko kopati, da se pride do tlaka ali sploh do zasutih poslopij in stanovanj. Še nek drug hrib je, Krabla po imenu. Ta ima več zijal, iz katerih se neprestano dim vali, vendar pa je moč globoko v žrelo viditi včasi, kader veter razgraja in razpihuje dim.

Vulkan Katlegia se le malo-malokdaj razjezi, je pa takrat, kader se, toliko strašneje. Najbesniši je bil leta 1756. Vsi bližnji snežniki so so razpočili bolj ali manj. Nekteri so se silo razrušili. Vrišč in hrum je bil tak, kot sodni dan, Izlandčani so mislili, da je konec sveta, in bali so se, da se cel otok v nezmerno morje potopí. To je bilo strašno. Na to je postal hud potres, za njim pa grom; oba sta se verstila dalj časa, da je bilo groza. Metal je iz sebe neko posebno toči enako materijo. Jedro njeno bilo je peščeno in pepelnato. Veliki, po cele tri funte težki goreči kamni so kviško skakali iz zijala, okoli njih pa ognjene krogle so se visoko v zraku na drobne kosce razdrobljevale. Ko bi trenil, je bil hrib in celo ozračje v ognju in plamenu, in tako se je razsvetlilo, da se je noč spremenila v dan. Zdaj pa zdaj se je prikazal nad vulkanom ognjen raznobojen, mavrici enak pas, za to prikaznijo pa je jelo germeti in je germelo in hreščalo potem dalj časa, kar je grozovitost te natorne prikazni še bolj poviševalo.

Med narbolj čudapolne natorne prikazni pa spadajo vroči vodometi. Teh se na Izlandii mnogo nahaja.

Najimenitniši je tako imenovani Geiser. Geiser je — nedeleč od Skalholta — sred štirideset do petdeset družih manjših vodometov. Vodometi ti so raznobarvni: ali lepo beli kot mleko, žolti ali kervorudeči, kakoršna je namreč zemlja, po kateri so si pot napravili. Geiser je res znamenit vodomet! Cev, iz ktere voda bruha, je 72 čevljev visoka, počez jih ima pa 19. Voda ne bruha neprestano, tudi ne zmirom enako, pa vendar-le večkrat na dan. Ko je učeni Šved Troilij ta vodomet pregledoval in preiskoval, je bruhala dopoldne od šestih do enajstih desetkrat, vsako pot 6—10 sežnjev visoko, včasih pa še više. Tisti dan ob štirih popoldne je Troilij s svojimi tovarši in drugimi nazočimi vred zapazil, da se je tresla zemlja pod njim na treh raznih krajih in ravno takrat tudi na glavi necega sosednega hriba; tudi so čutili pod zemljo nekak nemir in vrenje, ki je zdaj ponehalo, zdaj spet pričelo se. Kmali na to je bruhnila voda iz zijala visoko v zračje, kjer se je nazadnje razdelila in proti tlam vernila. Ko se je najviše zagnala iz zemlje, šla je dva in devetkrat čevljev kviško. Preden se je to godilo, so metali kamenje va-njo, ki je potem z vodo vred visoko v zrak letelo. Ni se čuditi, če so te takó znamenite, čudobudivne natorne prikazni v Izlandčanih zbudile in do dobrega vkoreninile misel: da je tu vhod v pekel. Nek drug vodomet je pri jezeru Langerwater-u, dva dni hoda od vulkana: Hekla. Tudi tu je več predorov blizo skup. Če se jim bližaš, vidiš v lepem vremenu že od daleč gost dim, ki se vali iz cevi visoko v zrak, kjer se zadnjič razkadi in razgubi. Voda je tako vroča, da se meso v malo minutah skuha v njej. L. Podgoriški.

Leopold Götz

6.

Skrivni dobrotnik.

V Marsiliji na Francoskem je živel v poprejšnem stoletju učen mož, gospod baron Montesquieu. Neko poletje se sprehaja v hladu vstric morja, ogleduje neizmerno morje in se čudi solncu, ki se je ravno v morje vtapljalo. Kar zagleda v čolnu mladenča. Stopi k njemu in ga ogovori:

„Jaz bi se rad malo po morju vozil.“

„Le v čoln stopite“, mu reče mladeneč.

Baron sede v čoln, ogleduje mladenča od nog do glave in ga upraša: „Kako ti je pa ima?“

„Robert Garcin.“

„Jaz ne verjamem, da bi bil ti prav mornar. Si li moreš s tim svoj kruh služiti.“

„O ne gospod, le ob nedeljah; ob delavnikih pa nekemu kupcu rajtenge vredujem.“

„Kaj ti je pač v glavo padlo, da se ob nedeljah s tako težko rečjo pečaš?“

„O, da bi Vi vedili!“ zdihne mladeneč in pobesi oči.

„Kaj ti je pa, da se tako klaverno deržiš? Kako si vendar bled!“

„Moj oče so bili mešetar v tem mestu. Vse jim je šlo dobro od rok. Ljudje so jih radi imeli in jim zmirom dosti zaslužiti dajali. Dobro smo živeli, vsega smo imeli dovolj. Pa to še ni dosti bilo. Oče so še zmirom kak krajcar na stran djali, in počasi se je precej denarja nabralo. Začnó premišljevat, kako bi se dalo s tim denarjem kaj več pridobiti. In kaj ti storé?“

Nakupijo si suknja in platna, naložijo ladjo, in se mislijo sami v Smirno podati. Dobička bi bilo res dosti, da bi bilo šlo po sreči. Neko jutro so odrinili in ni jih bilo več. Dolgo nismo vedili, kje da so in kako se jim godi. Kar zvemo po novicah, da so jih morski tolrovaji napadli in jih za sužnega v Tetuan prodali. Pravijo, da jih za dva tavžent tolarjev odkupiti moremo. Mati, sestre in jaz se noč in dan trudimo, da bi toliko denarja vkup spravili. Kar je bilo kaj boljšega, vse smo prodali, prebivamo pa v tesni izbi; pa ni moč. Mislim sem se že sam v Tetuan podati in se ponuditi, da bi mene mesto sužnjega vzeli. In kmalo bi tje šel, pa so me mati, ko so zvedili, kaj da menim storiti, prepričali, da ne bom nič opravil.“

„Pa menda veš, kako je njegovemu gospodarju ime“, ga vpraša.

„Imena se ravno ne spominjam, to pa dobro vem, da je kraljev vertnar.“

„Kako je pa tvojemu očetu ime?“

„Moj oče so Korelj.“

„Korelj Garcin — sužen pri kraljevem vertnarju — v Tetuanu“, baron sam v sebi ponavlja, po tem mladenču reče: „Ta dogodba je res žalostna, pa kaj si češ, zaupaj v Boga, ti bo že pomagal.“

Med tim prideta na breg. Baron potisne mladenču dvajset zlatov v roko, skoči iz čolna in zgine. Mladeneč ostermi, ko zagleda toliko denarja v roci, rad bi gospoda zahvalil, ga išče in išče, pa ga ne najde.

Dva mesca po tem, ko so se pri Garcinovih ravno spat spravljali, poterka nekdo na duri. Mati gre gledat, pa zagleda svojega moža; mu pade okoli vratu in od veselja ne zine besedice. Na to pritekó še otroci. Korelj veselo zdihne: „Zopet sem med vami, vaša ljubezen mi je k tem pripomogla, Bog naj vam vse sterno poverne.“

„Res je, reče Robert, da smo skoraj polovico denarja vkup spravili, pa ni bila božja volja, da bi Vas Vaši otroci odkupili. Jaz dobro vem, od kod to pride. Kako me je vendar tisti gospod na tanko izpraševal.“ Po tem očetu vse na tanko pové, kar sta se z baronom pogovarjala.

Korelj se je zopet mešetarije lotil in v treh letih se zopet na noge spravi. Otroke je dobro preskerbel in Robert se je tudi oženil. Niso drugzega želeli, ko poznati neznanega dobrotnika. Dolgo niso mogli nič o njem zvediti, kar ga neko jutro Robert sreča. Pred njim na kolena pade in se mu jokaje zahvaluje. Montesquieu se derži, ko da bi od vsega tega nič ne vedil, in ga sili vstati. Med tim se je ljudi nabralo, baron pa hitro med nje zgine.

Ko je baron Montesquieu umerl, našlo se je v nekih njegovih bukvah zapisano: Kraljevemu vertnarju v Tetvanu 2000 tolarjev za Korelna Garcina. — Montesquieu-a štejejo med najboljše francoske književnike in modroslovce preteklega stoletja.

P. J. St.

7.

Gospodarske skušnje.

(Pomoček drevesa ozdraviti, ako so ozeble). Kdor zapazi proti spomladi, da mu je drevo ob hudem mrazu precej ozeblo ali namerlo, ga bo ozdravil, če mu lub ali skorje razpara ali prereže. Zveden sadjorejec se koj po hudem mrazu lahko prepriča, ali mu je drevo ozeblo ali ne, če le toplo vreme nastopi,

ali če kako mlado mladiko od drevesa odlomi in jo v gorko sobo prinese. Ako lub kako ped po dolgem do lesa odreže, ter vidi, da notranja skorja (tako imenovano ličje) in unanji les (belina), sta rujava, je to gotovo znamenje, da je drevo res ozeblo. Ali je bolj in manj ozeblo, se lahko iz drevesne beline prepriča, ako je bolj in manj začernela in kako globoko v les sega. Male ozeblin se ni treba bati; drevo se samo po sebi okreva (pomaga) in treba ni luba razparati in prerezovati. Ko pa gospodar zapazi, da je mraz drevesu škodoval, (in da se tega še bolj prepriča, naj se do spomladi počaka in pogleda, ali drevo poganja ali ne in je belina še zmeraj rujava), se lubje po celem drevesu na jutranji in večerni strani po dolgama na deblu do beline prereže; na južni (opoldanski) strani pa le več kratkih zarez tudi podolgoma napravi. Ne bilo bi dobro, na tem mestu le eno dolgo zarezo narediti, ker bi znalo opoldansko solnce prerezo preveč narazen gnati, in drevesu belino tako prepekati, da bi drevesu veliko škodovalo. — Sploh je pa prereza skorje tudi pri zdravih drevesih zato dobra, da se bolj odebelijo. Toda nikoli se ne sme skorja na južni strani narezati, in tudi ne do beline poleti, ampak le po verhu. To opravilo se opravlja že mesca svečana in sušca.

(Gotov pripomoček zoper opeklino). Nedavno sem si zelo opekel nogo na podplatu, nisem pa vedil, kaj bi rabil zoper opeklino. Kar se čez malo časa spomnim na pripomoček, ktereга so „Novice“ nasvetovale pred nekaj leti. Vzamem, kakor so one priporočile, mjila (žajfe), namažem onožnike (Schuhfetzen) ž njim in si ovijem opečeno nogo, na kojoj se nisem skor čisto nič opreti mogel zbog hudih bolečin. Sperva me je peklo še bolj memo prej, pa kmalo je jelo pečenje pojemat, in v dveh dneh mi je bila noga zdrava. V teh dveh dneh pa nisem več kot trikrat

namazal onožnikov z mjlom. — Naj se posluži tudi kdo drug tega pripomočka, kadar se opeče, in vidil bo, da mu ne bo brez uspeha. — Hvala vam „Novice“ za vaš nasvet! L. P-ški.

(Skerb za bučele.) Zima, čeravno merzla pa da je stanovitnega vremena, ni močnim panjevom tako nevarna, kakor spomlad, ako je vreme zlo spremenljivo, to je, da je danes toplo in sončno, jutri pa spet merzlo in oblačno. Toplo vreme oterpnjene in po zimi v kepah mirujoče bučelice oživi in jih vabi pod milo nebo k delu. Ko se pa vreme spet hitro spremeni in mraz pritisne, premrè mnogo pridnih živalic, da ne pridejo več nazaj. Bučele, ki so se prebudile iz zimskega spanja, potrebujejo več živeža, se lotijo večkrat zaloge in jo povžijejo, če je ni obilo, in tako slabijo svoje gospodarstvo; tudi jih sila ropat žene. V takih okolj-sinah je tedaj treba, da čbelar večkrat svojo družinico ogleda in za-njo skerbi, da je goljufna pomladanska toplota prezgodaj na noge ne spravi, kar se posebno; rado zgodi, ako poldansko sonce pripeka na bučelnjak tudi mora skerbeti, da oživljenemu ljudstvu živeža ne manjka; kedar se začne čediti in s tem svoje letno delo pričinja, naj mu je na pomoč v tem opravilu ka-kor sploh v vsem, česar je pridni živalici v tem času treba.

(Jesenovo perje za živinsko klajo.) Knez Švarcenberg naznanja, da je jesenovo perje dobro za živinsko klajo, če se nasoljeno nekoliko časa v kakem sodu ali kadi ležati pusti.

Imenovani knez je dal na svojem vertu na Dunaji (am Rennweg) sred oktobra pretečenega leta okoli 50 funtov jesenovega perja nabrati, in v sod po skladih naložiti, tako namreč, da je na sklad perja prišel sklad kamnene soli, od zgoraj je perje z dilicami pokrtil in s kamenjem obložil, ravno tako kakor se po navadi z

zeljem ravna. (Solí se je porabilo 5 funtov, ki je bila po 5 kr.)

Perje se je pustilo do mesca sušca v sodu, potem se je jelo živini pokladati. Polovica perja se je z reženo slamo in rezanco mešala in kravam pokladala, ktere so posebno po perji kaj rade segale; druga polovica se jim je pa čisto sama, nepomešana dajala. Krave so golo perje še veliko raji žerle, kakor pomešano, in še celo tisto, ki jim je z jasel na tla padlo, so z veliko slastjo poberale in jedle, da je bilo veselje. Iz tega se očitno previdi, da je omenjeno perje živini tudi dobra kerma. — Da pa pride ta živinska klajo s soljo vred precej draga, je res, toda ni misliti, da bi se mogla enaka mera soli zato jemati. Kdor perje tudi slabeje soli, bo menda ravno tako dobro opravil. — Misliti je, da bo marsikter kmetovavec poskusil po oznanjeni skušnji svojo živino z jesenovim perjem kermi, da bo zvedil, po kateri naj nižji ceni more jesenovo perje soliti, da mu bo največ verglo. (Novice.)

Družbin oglasnik.

1. Imenik dosmertnih družnikov.

Do 31. marca t.l. so na novo stopili v družbo sv. Mohora kot dosmertni uđje sledeči gospodi in gospé:

91. Bat Ana v Opačjem selu, in je plačala v matico	15 gld.—kr.
92. Kokic Jožef, kurat v Strojni, in je plačal v matico	15 " — "
93. Don Julian Hornbek, duhoven barnabitski v Doljni Avstriji, in je je plačal v matico	15 " — "
94. Klemenčič Anton, kaplan pri sv. Jakopu, in je plačal v matico	15 " — "
95. Preša Jožef, kaplan v Koprivniku, in je plačal v matico	15 " — "
Juh Katarina (št. 80), služabnica v Placuti, in je plačala v matico drugi polovični znesek	7 " 50 "
Hajšek Anton (št. 46), kaplan v Kozjem, je plačal v matico drugi polovični znesek	7 " 50 "
Erjavec Peter (št. 47), kaplan v Kozjem, je plačal v matico drugi polovični znesek	7 " 50 "
Vsega vkup	97 gld. 50kr.

2. Družbini podporniki.

V družbino matico so darovali:

G. Dolenc Luka, fajmošter v Tuhinu	2 gld.—kr.
„ Švajger Gabriel, kaplan v Št. Vidu	2 „ — „
Za neplačane rokopise	8 „ — „
Vsega vkup	<u>12 gld.—kr.</u>

Družbina matica se je toraj, kakor je viditi iz pričujočih razkazov, sopet pomnožila za 109 gld. 50 kr.

K temu znesku v gotovih denarjih gre prišteti še 3 gld. 78 kr. iz razkazka v Koledarčku za l. 1862.

Za ta gotovi denar (109 gld. 50 kr. + 3 gld. 78 kr. = 113 gld. 28 kr.) se je sopet nakupila ena državna obligacija po 100 gld. s 5 odstotki; 30 gld. 28 kr. se pa še hrani za dalje nakupovanje.

Književno naznanilo.

Pri **J. Leonu** in **E. Liegelnu** v Celovcu; pri **Fr. Leyrerju** v Marburgu; pri **J. Lerherju** in **Giontinitu** v Ljubljani; pri **Geigerju** in **Siroli** v Celju; pri **Weicin-erju** v Radgoni; pri **Ferstelnu** v Gradcu; pri **Wepu-tekcu** v Novem mestu; pri **Schimpfu** v Terstu in pri **Locharju** v Gorici se dobivajo sledeče družbine bukve po ristavljeni ceni:

1. **Slovenske Večernice** 1. in 2. zvezek vkup vezan 1860—83+76 str. 30 nkr.
2. " " 3. zvezek 1861—74 str. 20 nkr.
3. " " 4. zvezek 1871—80 str. 20 nkr.
4. **Zgodbe sv. pisma** starega zakona 1860—129 str. 40 nkr.
5. " " novega zakona 1861—169 str. 40 nkr.
6. **Marije rožen cvet.** Molitevne bukve s premišljevanjem v počesenje nar svetejših serc Jezusa in Marije. 414 str. 60 nkr.
7. **Humbertove resnice sv. vere v premišljevanje.** 1859. 414 str. 1 gld.
8. **Šola vesela lepega petja** z napevi. — 55 str. 40 nkr.
9. **Pesmarica** za šolo in dom z napevi. 102 str. 40 nkr.
10. **Cvetice** s podobo M. D. na Višarjih 266 str. 40 nkr.
11. **Rožice** s podobo Blejskega jezera. 170 str. 30 nkr.
12. **Božidar**, povest. 113 str. 15 nkr.
13. **Elizabeta** ali pregnanci v Sibirii, povest. 110 str. 15 nkr.
14. **Ogledalo čednosti** v povestih. 175 str. 20 nkr.
15. **Stari Urban** ali zimski večeri dobrih kmetov. 225 str. 30 nkr.
16. **Kraljedvorski rokopis**, poslovenil Fr. Levstik. 10 nkr.

K a z a l o.

1. Bogdan	3
2. Moč angeljskega češčenja v izgledih	55
3. V slavo Marije	77
4. Andrej Hofer	79
5. Izlandija	82
6. Skrivni dobrotnik	87
7. Kar bodi za domače potrebe	89
Družbin oglasnik	93
Književno naznanilo	95

V Celovcu 1862.
Natisnil Janez Leon.